

แนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
ในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

นายปริญญา คำคำ



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

**Extension Guidelines for Vegetable Production of Farmers Adhering to Good
Agricultural Practice in Pha Khao District, Loei Province**

Mr. Parinya Lamkham

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
ในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

ชื่อและนามสกุล นายปริญญา ลำคำ

วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ
 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2565

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ ลิ้มกุม)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว
จังหวัดเลย

ผู้วิจัย นายปริญญา คำคำ รหัสนักศึกษา 2629002458

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร
ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 3) สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 4) ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 5) ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ผลิตผักในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย จำนวนทั้งหมด 320 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 178 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกร ร้อยละ 59.0 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 47.51 ปี มีรายได้จากการผลิตผักเฉลี่ย 34,399 บาทต่อปี 2) เกษตรกรร้อยละ 46.1 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 29.8 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมากที่สุด โดยเกษตรกรจำนวนมากที่สุด มีความรู้เกี่ยวกับการใช้น้ำล้างผลิตผล และเกษตรกรจำนวนน้อยที่สุดมีความรู้ในประเด็นการเก็บเอกสารการบันทึกข้อมูลเป็นหลักฐาน 3) เกษตรกรได้รับการส่งเสริมการผลิตผักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับการส่งเสริมในประเด็นการให้ความรู้ด้านการผลิต การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวมากที่สุด และมีความต้องการได้รับการส่งเสริมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยต้องการให้สนับสนุนด้านแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และโครงสร้างพื้นฐานมากที่สุด 4) เกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านวิธีการส่งเสริม ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก และด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผัก 5) เกษตรกรเห็นด้วยมากที่สุดกับข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในประเด็น การส่งเสริมผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการผลิตผักแก่เกษตรกร การให้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแก่เกษตรกรใจ และการสนับสนุนด้านนโยบายการผลิตผักอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐ

คำสำคัญ การส่งเสริม การผลิตผัก การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

Thesis title: Extension Guidelines for Vegetable Production of Farmers Adhering to Good Agricultural Practice in Pha Khao District, Loei Province

Researcher: Mr. Parinya Lamkham ID: 2629002458;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development)

Thesis advisors: (1) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor;
(1) Dr. Nareerut Seerasarn, Assistant Professor; **Academic year:** 2021

Abstract

The objectives of this research were to study 1) social and economic conditions of farmers 2) knowledge about vegetable production according to good agricultural practice of farmers 3) extension conditions and extension needs of vegetable production according to good agricultural practice of farmers 4) problems in the vegetable production extension according to good agricultural practice of farmers 5) Extension guidelines suggestion in vegetable production according good agricultural practice of farmers.

The population of this study was 320 vegetable production farmers in Pha Khao district, Loei province. The sample size of 178 people was determined by using Taro Yamane formula and simple random sampling method. Data were collected by conducting interview and were analyzed by using descriptive statistics such as frequency distribution, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and ranking.

The results of the research revealed that 1) 59.0% of the farmers were female with the average age of 47.51 years old and the average income from vegetable production of 34,399 Baht/year. 2) 46.1% of farmers had knowledge about vegetable production according to good agricultural practice at the high level. Second to that was 29.8% had knowledge about vegetable production according to good agricultural practice at the highest level. The highest amount of farmers had knowledge about using water to clean the products and the lowest amount of farmers had knowledge in the aspect of documentation in recording data as evidence. 3) Farmers received the extension in vegetable production according to good agricultural practice, overall, at the moderate level by receiving the extension regarding the knowledge giving in production, harvest, and post-harvest at the highest level. They wanted to receive the extension, overall, at the high level. They wanted to receive support in product distribution and fundamental structure at the highest level. 4) Farmers faced with the problem in the extension of vegetable production according to good agricultural practice at the high level in extension method, knowledge about vegetable production, and support regarding vegetable production.5) Farmers agreed the most about extension guidelines on vegetable production according to good agricultural practice in the aspect of the extension through information technology, the organization of field trips about vegetable production to farmers, the knowledge giving in the adding value to agricultural product for farmers, and the support regarding continuous vegetable production policy from the government.

Keywords: Extension, vegetable production, Good agricultural practice

กิตติกรรมประกาศ

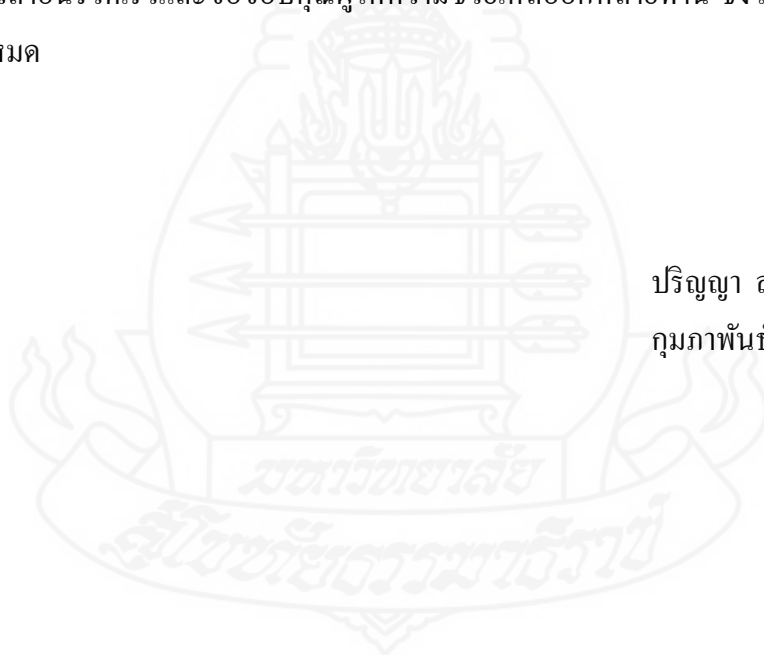
งานวิจัยนี้สำเร็จล่วงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณา แนะนำ ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร และผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.นวิรัตน์ สีระสาร อาจารย์ผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งและเป็นพระคุณ อย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัย สุโขทัย ธรรมมาธิราช ที่ได้กรุณาให้แนวคิด ข้อเสนอแนะหลายประการ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอผาขาวและสำนักงานเกษตร จังหวัดเลย ได้กรุณาให้ข้อมูลสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายขอขอบคุณ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ทำให้การศึกษารั้งนี้ สำเร็จในเวลาอันรวดเร็วและขอขอบคุณผู้ให้ความช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งไม่สามารถกล่าวนาม ในที่นี้ได้หมด

ปริญญา ลำคำ
กุมภาพันธ์ 2565



สารบัญ

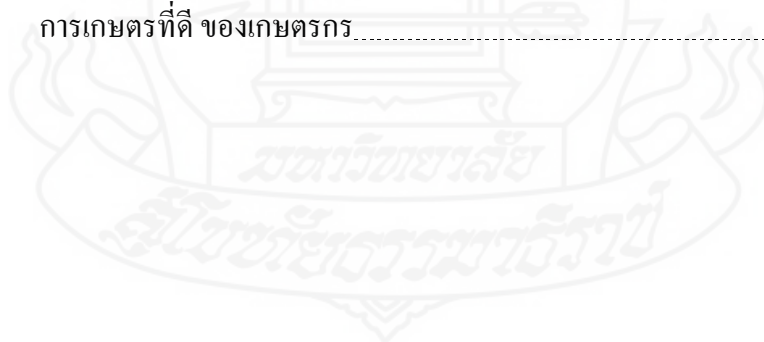
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	19
แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตผักตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม	23
บริบทพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย	27
สถานการณ์การผลิตผักในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	43
ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	50
ตอนที่ 3 สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผัก ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร	55
ตอนที่ 4 ปัญหาการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร	66
ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดีของเกษตรกร	72
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
สรุปการวิจัย	80
อภิปรายผล	87
ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	97
ก แบบสัมภาษณ์	98
ข คำสัมภาษณ์ความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์	109
ประวัติผู้วิจัย	111

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจประเมินรับรองฟาร์ม GAP 25
ตารางที่ 2.2	พื้นที่เพาะปลูกพืชทางการเกษตร พื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย 29
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกตามสัดส่วนของ แต่ละตำบลที่ทำการศึกษา 36
ตารางที่ 4.1	สภาพทางสังคมของเกษตรกรในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย 44
ตารางที่ 4.2	สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย 47
ตารางที่ 4.3	ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 50
ตารางที่ 4.4	สรุประดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 54
ตารางที่ 4.5	ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดีของเกษตรกร 55
ตารางที่ 4.6	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีของเกษตรกร 61
ตารางที่ 4.7	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีของเกษตรกร 66
ตารางที่ 4.8	ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี ของเกษตรกร 72



ญ

สารบัญญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 แบบจำลองกรอบแนวคิดการวิจัย..... 4



บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พืชผักเป็นพืชอาหารที่คนไทยนิยมนำมาใช้รับประทานกันมากเนื่องจากมีคุณค่าทางอาหารมีทั้งวิตามินและแร่ธาตุต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายสูงเป็นพืชที่มีอายุค่อนข้างสั้น ระยะเวลาการเก็บเกี่ยวเร็ว จึงสามารถปลูกหมุนเวียนได้หลายครั้งบนพื้นที่เดียวกัน การส่งออก ผักผลไม้สดแช่เย็นแช่แข็งและแห้ง ในเดือนมกราคม-ธันวาคม 2562 พบว่าการส่งออกผักสด แช่เย็นแช่แข็ง และแห้ง มีปริมาณ 194,465 ตัน คิดเป็นมูลค่า 305.68 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ผักไทยที่ส่งออกต่างประเทศมากที่สุด ผักไทยที่ส่งออกต่างประเทศในปี 2562 เช่น หน่อไม้ฝรั่ง ส่งออก 157.1 ล้านบาท พริกสด ส่งออก 447.8 ล้านบาท และกระเจี๊ยบสด หรือแช่เย็น ส่งออก 303.1 ล้านบาท (กัลชัญญา เพชรล้ำ, 2563)

จากกระแสความต้องการบริโภคอาหารปลอดภัยยังเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผักปลอดภัยกำลังเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้นด้วย การผลิตพืชผักปลอดภัยจะช่วยลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรส่งผลให้เกษตรกรเพิ่มรายได้ มีสุขภาพดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผู้บริโภคได้รับประทานผลิตผลที่ปลอดภัย และมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ยังเป็นการสร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าการส่งออกผลผลิตพืชผัก (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557) การผลิตผักปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจด้านการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยเร่งรัดในสาระที่สำคัญ สนับสนุนการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยเกษตรกรผู้ผลิตต้องสมัครเข้าร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อออกไปรับรองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ในพืชแต่ละชนิด (ณัฐวุฒิ จันทองและพหล ศักดิ์คะทศน์, 2559) กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีภาระในการส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้ทักษะและความชำนาญ สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันผู้บริโภคจะให้ความสำคัญและเลือกบริโภคสินค้าที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานแต่เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตยังไม่มีความรู้และความชำนาญในการผลิตที่มีการควบคุมและต้องปฏิบัติตามมาตรฐานระบบการผลิต จึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาการเกษตรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย โดยส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเกษตรด้านพืชตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural

Practices: GAP) เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยมีคุณภาพและได้มาตรฐานเกิดความยั่งยืนในระบบการผลิตและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้

ปัจจุบันตลาดและผู้บริโภคมีแนวโน้มการบริโภคสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะพืชผักแต่เกษตรกรมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็นมีการใช้อย่างไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค ผลผลิตพืชผักปลอดภัยในตลาดมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากเกษตรกรขาดแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรกรบางส่วนมีความต้องการที่จะผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย แต่เกษตรกรยังขาดความรู้และทักษะในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย รวมทั้งขาดความเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้บริโภค ทำให้ตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยในประเทศไทยมีจำกัด นอกจากนี้ปัจจุบันกรมส่งเสริมการเกษตรได้บรรจุเจ้าหน้าที่ใหม่จำนวนมากและเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยโดยเน้นการผลิตพืชผักที่ปลอดภัยมีความก้าวหน้ามากขึ้น ซึ่งจำเป็นในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรกรให้สามารถผลิต และจัดการสินค้าเกษตรได้ตามความต้องการของตลาด ตามพันธกิจ

ของกรมส่งเสริมการเกษตร จึงจำเป็นต้องพัฒนาเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ในด้านการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย โดยเน้นการผลิตพืชผักที่ปลอดภัยจากสารพิษ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระบบการผลิตสินค้าเกษตร

อำเภอผาขาว จังหวัดเลย เกษตรกรในพื้นที่มีอาชีพหลักคือการทำเกษตร ซึ่งเป็นพืชไร่เช่นอ้อยโรงงาน มันสำปะหลังเป็นหลัก ที่ผ่านมามีได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ทำให้ได้ผลผลิตตกต่ำ ตลอดจนภาวะราคาตลาดไม่แน่นอน เกษตรกรบางรายจึงหันมาปลูกผักบริโภคในครัวเรือนเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย และจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้เสริม และหน่วยงานทางราชการหลายภาคส่วนในอำเภอผาขาว จังหวัดเลย ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอผาขาวได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกผักเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีกันมากขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นของเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดการผลิตสินค้าเกษตรตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างถูกต้องและครบถ้วน เช่น การจัดการพื้นที่ไม่เหมาะสม การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพน้ำในกระบวนการผลิตทั้งก่อนและหลังเก็บเกี่ยว ดังนั้นภาครัฐควรจัดกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกรด้านผลิตผัก มีการนำข้อมูลสถานการณ์พืชผักมาใช้วางแผนการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและจัดการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรทั่วไป

จึงมีความจำเป็นต้องศึกษา เรื่อง แนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย เพื่อทราบสภาพการผลิตผักของเกษตรกร ปัญหาในการผลิตผักรวมทั้งความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกผัก และแนวทางการส่งเสริมการผลิตผัก เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตผักของเกษตรกรอำเภอผาขาว จังหวัดเลย เพื่อให้เกิดความปลอดภัยของเกษตรกรผู้ผลิต ผู้บริโภค

รวมถึงการเพิ่มมูลค่าของสินค้า สินค้าเป็นที่ยอมรับ ได้รับการรับรองมาตรฐานและมีปริมาณผักเพียงพอต่อความต้องการของตลาด

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
- 2.5 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

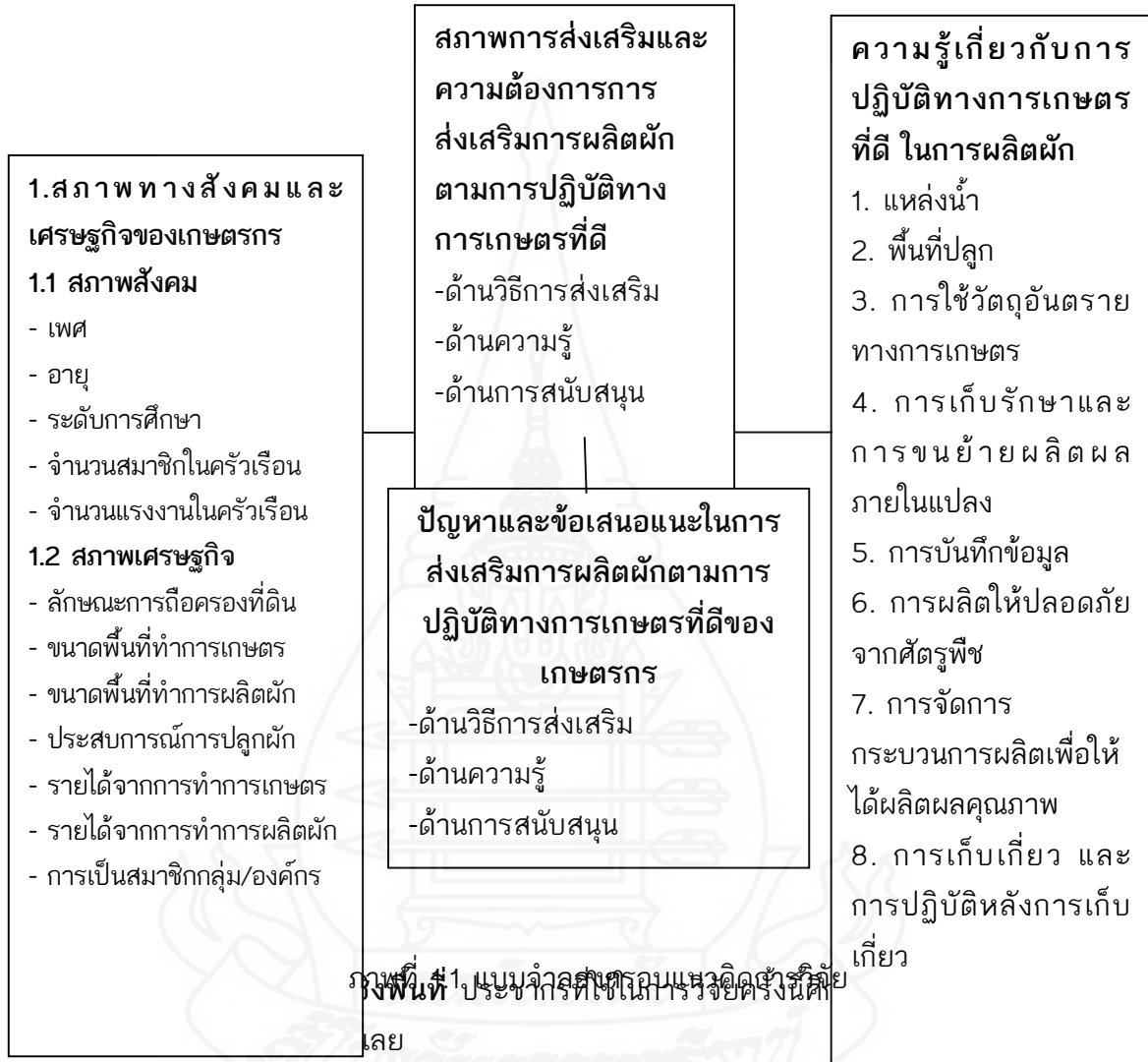
3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย สามารถนำมากำหนดประเด็นในการศึกษา ดังนี้

- 3.1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การผลิตผัก ลักษณะพื้นที่ถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ผลิตผัก แรงงานในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้จากการทำเกษตร รายได้จากการผลิตผัก การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร
- 3.2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ประกอบด้วย 1. แหล่งน้ำ 2. พื้นที่ปลูก 3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 4. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิตภายในแปลง 5. การบันทึกข้อมูล 6. การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช 7. การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตผลคุณภาพ และ 8. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว
- 3.3 สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประกอบด้วย ด้านวิธีการส่งเสริม ด้านความรู้ในการส่งเสริม และด้านสารสนเทศสนับสนุน

3.3 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผักผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริม ด้านความรู้ และด้านการสนับสนุน

3.4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริม ด้านความรู้ และด้านการสนับสนุน



4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้คือ ศึกษาแนวทางการส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย ด้านสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ความรู้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตผัก ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในประเด็นการส่งเสริมและวิธีการส่งเสริม ความรู้ และการสนับสนุน

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนระหว่างเดือน มีนาคม ถึง สิงหาคม 2564

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ผลิตผักในเขตพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย จำนวน 178 ราย ไม่ซ้ำครัวเรือน

5.2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ได้แก่ 1. แหล่งน้ำ 2. พื้นที่ปลูก 3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 4. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง 5. การบันทึกข้อมูล 6. การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช 7. การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ และ 8. การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

5.3 ปัญหาการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง ปัญหาการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ประกอบด้วยปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่ม ปัญหาด้านวิธีการส่งเสริม ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล แบบรายกลุ่ม แบบมวลชน และปัญหาการส่งเสริมในประเด็นการสนับสนุน ประกอบด้วยปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต โครงสร้างพื้นฐานและแหล่งเงินทุน

5.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง ข้อเสนอแนะด้านความรู้ได้แก่ ด้านการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่ม ด้านวิธีการส่งเสริม ได้แก่วิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล แบบรายกลุ่ม แบบมวลชน ข้อเสนอแนะด้านความรู้ ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมด้านการสนับสนุน ได้แก่การสนับสนุนในด้าน ปัจจัยการผลิต และแหล่งเงินทุน

5.5 สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร เกี่ยวกับด้านเนื้อหาความรู้การผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี วิธีการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และด้านการสนับสนุน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เกษตรกรสามารถนำข้อมูลจากการศึกษา มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาจัดการพื้นที่การเกษตรในการผลิตผักที่เหมาะสมกับตนเองเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักแก่เกษตรกรให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในระดับต่าง ๆ

6.3 หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาไปใช้กำหนดเป็นแนวทางในการจัดการการส่งเสริมการผลิตผักแก่เกษตรกรได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนและตรงตามความต้องการของเกษตรกร อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น



บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
4. บริบทพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
5. สถานการณ์การผลิตผักในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร ลักษณะของการส่งเสริมการเกษตร หลักการส่งเสริมการเกษตร และวิธีการส่งเสริมการเกษตร ตามรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

ได้มีผู้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรไว้ ดังนี้

ดิเรก อุภัยหรัย (2522, น. 4) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร คือกระบวนการในการให้การศึกษา นอกโรงเรียนรวมทั้งการบริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรและครอบครัว โดยให้บุคคลเป้าหมายเหล่านี้เรียนรู้โดยการกระทำด้วยตนเองและช่วยตนเอง เพื่อให้บรรลุถึงการกินดีอยู่ดีของคนในชุมชน โดยส่วนรวม ทั้งนี้ โดยมีพื้นฐานตั้งอยู่บนการพัฒนาประชาชนในชุมชน

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2540, น.12) กล่าวว่าไว้ว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ ๆ ทางการเกษตรไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือจนเกิดผลสำเร็จ ขณะเดียวกันก็นำเอาปัญหาต่าง ๆ ทางเกษตรมาวิเคราะห์หาหนทางแก้ไข

พจนานุกรม อังกฤทธี (2560, น. 4-17) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร หมายความว่า กระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรจากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสาน กับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการ พัฒนารายได้เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอดี กินพอดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อ การพัฒนาชุมชนชนบทให้มีความมั่นคงและมั่งคั่งในที่สุด

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการในการให้ความรู้ วิธีการ และเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสม รวมถึงการบริการแก่เกษตรกรและครอบครัว ให้เกิดการ เรียนรู้จากการกระทำด้วยตนเอง และติดตามให้คำแนะนำจนเกิดผลสำเร็จ เกษตรกรและครัวเรือนมี ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสามารถพึ่งตนเองได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร

โดยทั่วไปแล้ววัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตรอาจสรุปได้ ดังนี้

1.2.1 เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้เกษตรกรมีความสามารถในการผลิตทาง การเกษตร เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนและทำเป็นอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 เพื่อแนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าใจถึงกระบวนการพัฒนาการผลิตที่ สมบูรณ์แบบ โดยมีการจัดให้มีการร่วมมือและประสานกับสถาบันของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง และเกื้อกูลกันอันจะอำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาการผลิต และรายได้

1.2.3 เพื่อช่วยเหลือให้เกษตรกรได้เข้าในสภาวะต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองรู้จักปัญหา ความต้องการ ที่แท้จริง อันจะยังผลให้มีการพัฒนาการผลิตได้ผลตรงความต้องการ

1.2.4 เพื่อจัดสร้างบรรยากาศให้เกษตรกรมีโอกาสในทางพัฒนาปัญญา หรือความ รอบรู้ ความสามารถเพื่อรู้จักปฏิบัติตนให้มีค่าทางเศรษฐกิจและสังคม มีวิธีการทา งาน ศิลปะปฏิบัติ ตน ในการครองชีพและสังคม

1.2.5 เพื่อช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น โดยรู้จักจัดการใช้แรงงานและทรัพย์สินให้ได้ผลสูงสุด เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

1.2.6 เพื่อสร้างความภาคภูมิใจความเป็นอยู่และอาชีพ ความมีอิสระและพึ่งตนเอง มีความรักต่อถิ่นที่อยู่และประเทศชาติอันจะสร้างความเชื่อมั่น ให้กับตนเอง การส่งเสริมการเกษตร มิได้มุ่งบุคคลเป้าหมายคือเกษตรกรเพียงอย่างเดียวแต่ยังรวมไปถึง สมาชิกในครอบครัวอันได้แก่ แม่บ้านเกษตรกรและยุวเกษตรกรด้วยจึงได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ของการส่งเสริมด้านเคหะกิจ และด้านยุวเกษตรกรไว้ ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมด้านเคหะกิจการส่งเสริมด้านเคหะกิจ พิจารณาจากความต้องการ ของชาวชนบท มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนาให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ (Criteria) ที่ตั้งไว้ให้เรื่องของบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ชุมชนที่อยู่
- 2) เพื่อให้เข้าใจ ฟังพอใจในชีวิตหน้าที่และความสัมพันธ์ของครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยที่สำคัญของชุมชน สังคมที่อาศัย หรือมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่
- 3) เพื่อให้การหารายได้การใช้จ่ายใช้สอยให้พอเพียงเหมาะสมทั้งรายได้ที่เป็นเงินและที่ไม่ใช่เป็นเงินทอง เช่น ผลิตผลเกษตรอันจะช่วยให้ความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น
- 4) เพื่อเป็นการวางแผนและจัดการให้ได้ทั้งงานและมีกรพักผ่อนไปในตัวการใช้แรงงาน และทรัพย์สินในการทำงานได้ผลสูงสุด เกิดความพึงพอใจและได้ผลกำไร
- 5) เพื่อเป็นการส่งเสริม บำรุงรักษาสุขภาพแข็งแรงมีพละทานามัยที่ดี
- 6) เพื่อเป็นการค้นหา พัฒนา การใช้ลักษณะการเป็นผู้นำ ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะในหมู่สตรีในชนบทด้วยกัน
- 7) เพื่อให้การปรับปรุงตัวบุคคลและครอบครัวดังกล่าว เป็นส่วนสำคัญในการก่อให้เกิด ความมั่นคงปลอดภัยแก่ชีวิตและครอบครัว
- 8) เพื่อพัฒนาให้เกิดความสำนึกในหน้าที่พลเมืองดีความกระตือรือร้นความรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมช่วยเหลือในเรื่องสวัสดิการสังคม วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมด้านยูวเกษตรกร เพื่อเป็นการเตรียมให้เยาวชนไปเป็น ประชาชนที่ดีในอนาคตทั้งด้านร่างกาย จิตใจ น้ำใจ และสติปัญญา จึงได้วางวัตถุประสงค์ของ ยูวเกษตรกรไว้ดังนี้
 - (1) เพื่อช่วยให้ยูวเกษตรกรพัฒนาความคิด ความต้องการที่เหมาะสมรวมทั้งการยกมาตรฐานการประกอบกิจการฟาร์ม งานเคหะกิจ ชีวิตในชุมชน เป็นพลเมืองดีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่เขาต้องการ
 - (2) เพื่ออุปถัมภ์ สนับสนุนยูวเกษตรกรในเรื่องการให้ความรู้ เทคนิคในเรื่องการทำฟาร์มเคหะกิจซึ่งเขาจะแสวงหาทักษะรวมทั้งทรศนะของอุตสาหกรรมเกษตรที่แจ่มชัดอันจะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการอุตสาหกรรมที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในอนาคต
 - (3) เพื่อให้ยูวเกษตรกร ได้มีโอกาสเรียน โดยการศึกษาปฏิบัติหรือกระทำจริง โดยการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดในเรื่องการประกอบการฟาร์มหรือเคหะกิจ โดยการสาธิตและอื่น ๆ ที่เขาได้เรียนอยู่
 - (4) เพื่อปลูกฝังความเฉลียวฉลาดและเข้าใจในเรื่องรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตแก่ยูวเกษตรกร
 - (5) เพื่อสอนยูวเกษตรกรให้เห็นคุณค่าของวิชาการการวิจัยและพัฒนาเขาเหล่านั้น เกี่ยวกับทรศนะในการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาของฟาร์ม และเคหะกิจ

(6) เพื่อฝึกหัดให้ยูวเกษตรกรรู้จักการให้ความร่วมมือ หรือร่วมกันทำงาน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงาน โดยวิธีการพยายามให้เกิดความร่วมมือกัน มีการช่วยเหลือกันมากขึ้น ในการแก้ปัญหาชนบท

(7) เพื่อพัฒนายูวเกษตรกรให้มีชีวิตและนิสัยที่จะอยู่อย่างมีความสุขภาพ สมบูรณ์ แข็งแรง โดยการให้ความรู้ข่าวสารการใช้เวลาว่างและพักผ่อนให้เกิดประโยชน์เพื่อเป็นการปลูกเร้าให้เกิดความทะเยอทะยานในการที่จะศึกษาเล่าเรียนต่อ ด้วยความหวังว่าเขาจะมีชีวิตอยู่อย่างมั่งคั่ง สมบูรณ์ในอนาคต

(8) เพื่อเป็นการสอนและสาธิตแก่ยูวเกษตรกรในเรื่องวิธีการออกแบบ ปรับปรุงวิธีการทำฟาร์ม และเคหะกิจ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลในการเพิ่มรายได้สูง มาตรฐานของชีวิตสูงขึ้น มีความพึงพอใจในอาชีพเกษตรกร รู้จักพัฒนาอาชีพและชีวิตให้ดีขึ้น

1.3 ลักษณะการส่งเสริมการเกษตร

Chang (1974, อ้างถึงในปิ่นภักวีณ วรรณกรณ์รักษ์ (2558) ได้กล่าวว่าการส่งเสริมไม่ได้เป็นแค่เพียงการแจกจ่ายปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ยยาฆ่าแมลงเท่านั้น แต่มีเป้าหมายคือ “การพัฒนาคน” ถ้าคนไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาที่ถาวรจะไม่เกิดขึ้น การพัฒนาทางกายภาพและเศรษฐกิจจะไม่ประสบความสำเร็จ หากไม่มีการพัฒนาคน ทุกสิ่งทุกอย่างจะสำเร็จได้ โดยการพัฒนาคนและได้สรุปการส่งเสริมไว้ดังนี้

1.3.1 การส่งเสริมเป็นกระบวนการทางการศึกษา (An Education Process)

ความก้าวหน้าของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสามารถด้านจิตใจและร่างกายอันอาจจะเป็นตัวถ่วงหรือตัวกระตุ้นก็ได้ท่านประธานาธิบดีลินคอล์นได้กล่าวสุนทรพจน์ อันมีข้อความตอนหนึ่งว่า “all men are created equal” กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนมีความคล้ายคลึงกัน โดยพื้นฐานมาตั้งแต่กำเนิดแล้วไม่ว่าจะเป็นใครมาจากไหน จะมีจิตใจและร่างกายเหมือนกันหมด (heart and body are the same) แต่เขาเหล่านั้นได้รับการอบรมมาไม่เท่ากันบางคนอาจร่ำเรียนหาศาลในขณะที่อีกคนหนึ่งยากจน อย่างน่าสงสาร บางคนมีความก้าวหน้าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรม ในขณะที่อีกหลายคนยังล้าหลังอยู่ สิ่งเหล่านี้สืบเนื่องมาจากความแตกต่างในสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการอบรมมา ดังนั้น จึงเกิดมีประเทศด้อยพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว ชนบทแตกต่างกับในเมือง อย่างไรก็ตาม แต่ละคนสามารถแข่งขัน ในความสำเร็จในชีวิตได้เป็นอย่างดี

การศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวบุคคล การเปลี่ยนแปลง เหล่านี้คือ

1) ในสิ่งที่เขา^{รู้}-ความรู้ (เปลี่ยนแปลงในความรู้) (In what people know – knowledge)

- 2) ในสิ่งที่เขาคิด (In what people think – attitude)
- 3) ในสิ่งที่เขาทำ ได้- ทักษะ (In what people can do – skill)
- 4) สิ่งที่เขาทำ ได้จริง ๆ (In what they actually do – motivation)

1.3.2 การส่งเสริมเป็นกระบวนการต่อเนื่อง (A Continuous Process) การส่งเสริม

การเกษตรสามารถสรุปเป็นปรัชญาได้ว่า “เป็นการบริการของรัฐบาลที่จะบริการ ระบบการศึกษา แบบนอกโรงเรียน (Out of School Education) แก่ประชาชนที่อยู่ในชนบท เมื่อประชาชนได้รับการฝึกอบรมให้สามารถช่วยตัวเองได้แล้วจึงจะเรียกได้ว่าประชาชนได้เปลี่ยนแปลงและต้องพัฒนาควบคู่กันไป ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมซึ่งได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับ การเกษตรแผนใหม่และวิธีการส่งเสริมจึงเป็นบุคคลที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำงานในชนบท

1.4 หลักการส่งเสริมการเกษตร

เจริญ สานศิลป์ (2534) ได้กล่าวถึง หลักการของงานส่งเสริมที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ควรชี้แนะให้บุคคลเป้าหมายพยายามช่วยตัวเองในการสอนหรือให้คำแนะนำ เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมควรตอกย้ำให้บุคคลเป้าหมาย พยายามอาศัยตนเองเป็นหลักอย่ารอคอยให้คนอื่นมาช่วย การช่วยตัวเองได้นั้นจะทำให้อิสระในการตัดสินใจ และภูมิใจในผลงานของตนเอง
- 2) คอยชักจูงให้บุคคลเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจซึ่งมีผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูง และทำให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของผลงานนั้น ๆ หากผลงานนั้น ๆ เป็นของชุมชนจะมีผลตามมาในด้านการประสานผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันด้วย
- 3) ควรให้มีการปฏิบัติด้วยตนเองในการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรให้โอกาสบุคคล เป้าหมายได้ปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ จะได้มีความมั่นใจเมื่อเวลาจะนำไปปฏิบัติจริง
- 4) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ดำเนินการควรสอดคล้องกับความต้องการและเป็นประโยชน์แก่กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่หากงานส่งเสริมได้กระทำไปในระดับหมู่บ้านหรือตำบลงานส่งเสริมที่ลงไปในพื้นที่นั้นก็ต้องสอดคล้องความต้องการของชนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย หลักการข้อนี้ช่วยให้การส่งเสริมบรรลุเป้าหมายได้เร็วเพราะตรงกับความต้องการและเกิดผลประโยชน์แก่ส่วนใหญ่ของกลุ่มเป้าหมายอยู่แล้วซึ่งเมื่อบุคคลส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือยอมรับ ไปปฏิบัติแล้วก็มีผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เร็ว
- 5) ควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่หรือหาได้ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมให้มากที่สุดทรัพยากรดังกล่าวนี้รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์ผลิตและสร้างขึ้น เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติสิ่งสาธารณูปโภคที่เอื้ออำนวยแก่การส่งเสริมรวมทั้งสถาบัน ต่าง ๆ ที่มีอยู่

ในท้องถิ่น หากทรัพยากรไม่สามารถหาได้ในท้องถิ่นจึงค่อยนำจากภายนอก หลักการข้อนี้ทำให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นเองในแง่การประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณค่าใช้จ่าย เพราะหากจัดหาจากภายนอกย่อมเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าและน่าจะเสียเวลามากกว่า

6) ควรสร้างทัศนคติของบุคคลเป้าหมายให้เกิดความรู้สึกริเริ่มเปลี่ยนแปลง และเมื่อเปลี่ยนแปลงและนำไปปฏิบัติแล้วก็ให้คงรักษาพฤติกรรมนั้นไว้ต่อเนื่องจนกว่ามีพฤติกรรมใหม่ที่ดีกว่ามาแทนที่เพราะแม้ว่าบุคคลเป้าหมายจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติและยอมรับไปปฏิบัติแล้วก็ตาม ผู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นอาจกลับไปใช้พฤติกรรมอย่างเก่าได้หากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่คอยกระตุ้นให้รักษา

7) ควรให้บุคคลเป้าหมายรวมเป็นกลุ่มหรือเป็นสถาบัน หลักการข้อนี้เกิดขึ้นเพราะเชื่อว่ากลุ่มมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านมีพลังต่อรองในแง่เศรษฐกิจและสังคม เป็นช่องทางในการรับบริการการส่งเสริมได้ดีขึ้น

8) ควรสร้างผู้นำชุมชนและใช้ความเป็นผู้นำชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การส่งเสริมจะเข้าไปถึงบุคคลเป้าหมายทุกคนนั้น เป็นไปยากมาก แต่ผู้นำชุมชนไม่ว่าจะเป็นผู้นำแบบทางการหรือไม่เป็นทางการก็มักเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อความนึกคิดของชาวบ้านธรรมดา และชาวบ้านชอบเอาอย่างผู้นำอยู่แล้ว ฉะนั้นหากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมรู้จักคัดเลือกและใช้ผู้นำให้ถูกกาลเทศะจะช่วยให้งานส่งเสริมบรรลุเป้าหมายได้ดีขึ้น

9) ควรดำเนินกิจกรรมส่งเสริมแบบผสมผสาน หลักการข้อนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นทุกทีในปัจจุบันเพราะบุคคลเป้าหมายมักต้องกระทำการต่าง ๆ เพื่อประกอบอาชีพและดำรงชีวิตพร้อมกันไปหลายๆ อย่าง ฉะนั้นกิจกรรมที่ส่งเสริมที่ต้องการถ่ายทอดควรต้องมีลักษณะผสมผสานโดยประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อประสานกิจกรรมส่งเสริมให้สอดคล้องกันและทำงานร่วมกันก็จะช่วยให้งานส่งเสริมสำเร็จลุล่วงไปได้และบุคคลเป้าหมายพอใจ การยอมรับ (Adoption) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการส่งเสริมการเกษตรเพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมต้องทำให้บุคคลเป้าหมายเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขา หลังจากได้เรียนรู้ในสิ่งที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมนำไปถ่ายทอดให้เขาได้รับรู้ทำให้เกิดความเข้าใจ มีทักษะ และความชำนาญจนสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติ เช่น บุคคลเป้าหมายได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีจนเกิดการเรียนรู้ว่าสารเคมีมีผลดีผลเสียอย่างไรจะมีการปฏิบัติอย่างไรในการใช้สารเคมีที่ถูกต้องเมื่อเรียนรู้จนเกิดความชำนาญแล้วก็นำมาใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวันสำหรับการประกอบอาชีพของตนเองได้เป็นอย่างดี

1.5 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

วิธีการส่งเสริมการเกษตร การที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะช่วยให้บุคคลเป้าหมายยอมรับความรู้ใหม่หรือ วิทยาการใหม่ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องพิจารณา

เลือกใช้วิธีการส่งเสริมหรือวิธีการถ่ายทอดความรู้ไปสู่บุคคลเป้าหมายอย่างเหมาะสม Bradfield (1966) ได้แบ่งวิธีการส่งเสริมออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

1.5.1 วิธีการส่งเสริมรายบุคคล (Individual Methods) เป็นการส่งเสริมบุคคลเป้าหมายในครั้งหนึ่งเพียงคนเดียว เป็นวิธีการส่งเสริมที่ช่วยให้ บุคคลเป้าหมายยอมรับได้มาก และ จะได้รับประโยชน์มากหากบุคคลเป้าหมายเป็นผู้นำท้องถิ่น ปรชาชนกลุ่มต่าง ๆ การส่งเสริมรายบุคคลอาจใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1) **การเยี่ยมชมที่บ้านหรือไร่นา (Farm Visits)** เป็นการที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมออกไปเยี่ยมชมบุคคลเป้าหมายถึงบ้าน หรือที่ไร่นา เกษตรกร Mosher (1978) กล่าวว่า การเยี่ยมชมที่บ้านหรือไร่นา เป็นวิธีการส่งเสริมที่ได้ผลมากที่สุด และใช้อย่างแพร่หลายในประเทศที่ด้อยพัฒนา หรือการลองวิธีการส่งเสริมวิธีนี้มีข้อเสียคือ ต้องใช้เวลามากและลงทุนสูง และได้บุคคลเป้าหมายน้อย

2) **การติดต่อที่สำนักงาน (Office Calls)** โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมนัดหมายบุคคลเป้าหมายไปติดต่อที่สำนักงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เพื่อขอคำแนะนำหรือเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ การติดต่อแบบนี้บุคคลเป้าหมายต้องมีความกระตือรือร้นและมีความสนใจในการใฝ่หาความรู้เพราะบุคคลเป้าหมายทิ้งกิจกรรมที่ไร่นาและ ต้องเสียเวลาจากการเดินทางไปสำนักงานด้วยตนเอง

3) **การติดต่อทางจดหมาย (Letters)** การเขียนจดหมายติดต่อนักเป็นอีกวิธีหนึ่งของการส่งเสริมรายบุคคล เกษตรกร อาจเขียนจดหมายไปยังเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือนักวิชาการเกษตร ณ สำนักงานเพื่อขอคำแนะนำหรือถามปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรอาจเป็นด้านการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์การประมง หรือด้านอื่น นอกจากกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วยังมีหน่วยราชการอีกหลายหน่วยงาน ซึ่งจัดบริการทางด้านนี้ แต่วิธีนี้จะช้าไปบ้างเพราะต้องผ่านชั้น ตอนการดำเนินงานและการจัดส่ง ไม่รวดเร็วเหมือนการพบด้วยตนเอง

4) **การติดต่อทางโทรศัพท์ (Telephone Calls)** การใช้โทรศัพท์ ติดต่อสอบถามปัญหาหรือขอความช่วยเหลือต่าง ๆ นับว่า เป็นวิธีการที่สะดวกรวดเร็วและใช้กันมากในประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่สำหรับประเทศเรายังมีขีดจำกัดอยู่มากในด้านความสะดวกและการขอติดตั้งและราคาที่ยังสูงอยู่มีการใช้กันในเขตเมืองซึ่งรวมถึงตำบลที่พัฒนาแล้วเป็นส่วนใหญ่ สำหรับชนบทที่ห่างไกลในบางตำบลนั้น โทรศัพท์ยังเข้าไปไม่ถึง

1.5.2 วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม (Group Methods) วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มจะแตกต่างกับการส่งเสริมแบบรายบุคคลเนื่องจากต้องกระทำกับบุคคลเป้าหมายตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมต้องใช้เทคนิคการส่งเสริมเพื่อทำความเข้าใจ และถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคล

เป้าหมายเป็นจำนวนมากมีความเข้าใจอาจจะทำกับกลุ่มแม่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มเยาวชน เป็นต้น การส่งเสริมแบบกลุ่มมีข้อดีคือเข้าถึงบุคคลเป้าหมายได้เป็นจำนวนมาก ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา ส่วนข้อเสียคือนักส่งเสริมอาจไม่สามารถจูงใจให้บุคคลเป้าหมายทั้งหมดนำความรู้ไปปฏิบัติได้และไม่สามารถเข้าไปแก้ไขปัญหาของบุคคล เป้าหมายได้ทุกคน วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่มมีหลายวิธี เช่น

1) *การประชุม (Meeting)* เป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมปฏิบัติเพื่อแนะแนวทางในการประกอบอาชีพ และเพื่อ รับทราบปัญหาของบุคคลเป้าหมาย เพื่อจะหาแนวทางในการแก้ปัญหาและติดตามผล ส่วนใหญ่ จะจัดขึ้นเฉพาะกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้นำหมู่บ้าน หรือกลุ่มผู้ทำนา เป็นต้น ซึ่งรูปแบบ การประชุมอาจจะใช้การบรรยาย (Lecture) การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) การอภิปราย เป็นคณะ (Panel Discussion) หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ก็ได้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ของการประชุมนั้น ๆ

2) *การสาธิต (Demonstration)* เป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้เพื่อถ่ายทอดความรู้โดยการแสดงให้แก่กลุ่มบุคคล ได้ชมพร้อมกับบรรยายประกอบทำให้บุคคลเป้าหมายได้เข้าใจเรื่องที่จะส่งเสริม ตลอดจนทราบ ขั้นตอนต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การสาธิตอาจแบ่งได้เป็น 2 วิธีคือ การสาธิตวิธี (Methods Demonstration) และ การสาธิตผล (Result Demonstration) ซึ่งมีความแตกต่าง ดังนี้ หัวข้อ การสาธิตวิธี (Methods Demonstration) การสาธิตผล (Result Demonstration) วัตถุประสงค์ เพื่อสอนวิธีการหรือทักษะในการ ปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นขั้นๆ ไปตามลำดับ

(1) เพื่อเป็นการพิสูจน์โดยการ แสดงให้เห็นจริงหรือเห็นผลว่า วิธีการที่ได้แนะนำไปสามารถกระทำได้ในท้องถิ่นหรือเห็นผล ที่ดีกว่าเทคนิคใหม่ ๆ

(2) เพื่อสร้างความเชื่อถือในตัวของ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ทำให้บุคคลเป้าหมายสนใจ เสาะหา ความรู้เพิ่มเติมและปฏิบัติตาม ผู้ดำเนินการสาธิต เจ้าหน้าที่ส่งเสริมวิทยากร หรือผู้นำที่มีประสบการณ์ เกษตรกร หัวหน้าเกษตรกร แม่บ้าน ยุวเกษตรกร ผู้ชมการแสดง ผู้มาประชุม อบรม เช่น เกษตรกร เกษตรกรแม่บ้าน ยุวเกษตรกร หรือบุคคลเป้าหมาย แม่บ้าน ยุวเกษตรกร นักเรียน หรือผู้สนใจ สถานที่ อาจเป็นห้องประชุม บริเวณบ้าน สถานีโทรทัศน์ หรือที่อื่น ๆ ไร่ นาหรือฟาร์มของเกษตรกร บริเวณสำนักงานส่งเสริม สถานีทดลองทางการเกษตร ระยะเวลา อาจเป็น 20 นาที 30 นาที หรือมากกว่า แต่โดยทั่วไป มักไม่เกิน 1 ชั่วโมง หลายสัปดาห์ หรือหลายเดือน

3) *การจัดทัศนศึกษา (Field Trip)* เป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจัดบุคคลเป้าหมายอาจจะเป็นกลุ่มอาชีพ ไปดูกิจกรรม หรือเหตุการณ์ที่มีอยู่จริงที่อยู่ต่างสถานที่ เพื่อให้บุคคลเป้าหมายได้เกิดความรู้และนำมาประยุกต์ใช้ ในไร่นาของ

4) **การจัดฝึกอบรมพิเศษ (Special Training Course)** การจัดหาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อฝึกอบรมเกษตรกร แม่บ้าน หรือกลุ่มที่สนใจ เฉพาะเรื่องก็เป็นวิธีหนึ่งของการส่งเสริมแบบกลุ่ม อาจใช้เวลา 1 วัน หรือ 2-3 วัน หัวข้อมาพูด หรือบรรยายต้องเหมาะสมเป็นที่สนใจตรงกับความต้องการของกลุ่มอาจมีการฝึกภาคปฏิบัติในเรื่องที่ได้แนะนำเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นว่าสามารถกระทำได้

5) **การทดสอบในท้องถิ่น (Verification Trials)** การทดสอบในท้องถิ่นเป็นกระบวนการวิจัยที่ทดลองทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดหลายๆ วิธี ในไร่นาของเกษตรกรท้องถิ่น เพื่อจะหาว่าวิธีไหนจะดีที่สุดหรือได้ผลดีที่สุด เช่น ทดลองปลูกพืช โดยใช้เมล็ดพันธุ์ต่างกัน การใช้ปุ๋ยต่างกัน หรือการเลือกหวานพืชต่างกัน

6) **การจัดงานวันเกษตรกร (Field Days)** การจัดงานวัน เกษตร โดยปกติอาจจัดในบริเวณไร่นาของเกษตรกรที่ประสบ ความสำเร็จ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่สถานีทดลองเกษตรหรือบริเวณศูนย์ที่ทำการของทางราชการในท้องถิ่น โดยหวังจะเผยแพร่ผลแห่งความสำเร็จไปยังบุคคลอื่น การจัดงานวันเกษตรกรขึ้นก็เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการสาธิตเพื่อตรวจสอบดูผลความก้าวหน้าหรือเพื่อให้ประชาชนสังเกตการสาธิตผล (Result Demonstration) เรามักจัดงานวันเกษตรกรสำหรับกลุ่มเป้าหมายไม่ใหญ่โตกัน ทั้งนี้เพื่อให้มีเวลาสำหรับการอภิปราย ชักถาม และชมกิจการด้านเกษตรของฟาร์มหรือสถานีทดลองโดยทั่วถึง

1.5.3 วิธีการส่งเสริมมวลชน (Mass Methods) วิธีการส่งเสริมแบบนี้เป็นวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่ บุคคลเป้าหมายได้ครั้งละมาก ๆ โดยไม่จำกัดจำนวนและไม่จำเพาะเจาะจงว่าเป็นบุคคลใด เราสามารถแยกวิธีการส่งเสริมมวลชนโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) **สิ่งพิมพ์ (Publications)** ซึ่งสามารถแยกออกเป็น - หนังสือพิมพ์ (Newspaper), บทความในหนังสือพิมพ์ - แผ่น ปลิวหรือใบปลิว (Leaflets) - เอกสารเผยแพร่แบบเล่ม (Pamphlets), โบรชัวร์ (Brochure) หรือบุ๊กเล็ต (Booklet) - หนังสือเวียน จดหมายเวียน (Circular Letters) - หนังสือพิมพ์ติดผนัง (Wall Newspapers)

2) **นิทรรศการ (Exhibits)** นิทรรศการ หมายถึงการจัดแสดงสิ่งของอาจจะเป็นของจริงของจำลอง เช่น วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ สัตว์พืช ฯลฯ หรือแสดงแนวความคิด ความเห็น มีความมุ่งหมายที่จะสร้างความสนใจ ให้ความรู้ความเข้าใจอาจเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหน่วยงานหรือโฆษณาขายสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่ง

3) **วิทยุกระจายเสียง (Radio Programs)** วิทยุกระจายเสียงทำหน้าที่คือเป็นแหล่งเผยแพร่ข่าวสารและเป็นเครื่องกระตุ้น ความสนใจให้เกิดความเปลี่ยนแปลงการจัดทำรายการ

วิทยุกระจายเสียงที่นิยมกัน ได้แก่จัดทำข่าว ที่ให้ความรู้ทางด้านเกษตร ในปัจจุบันมักจัดทำรายการ ให้ความรู้ทางด้านเกษตรกับเปิดเพลงลูกทุ่ง ซึ่งได้รับความนิยมอย่างสูงจากบุคคลเป้าหมาย ข้อเสียของการใช้วิทยุกระจายเสียงคือ ผู้ฟังไม่สามารถซักถามปัญหาได้ในขณะนั้น ข้อควรระวังในการใช้สื่อประเภทนี้คือหากมีการสัมภาษณ์สด และถ่ายทอดความรู้ผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ต้องมีข้อมูลที่ถูกต้องเพราะหากให้ความรู้ที่ไม่ถูกต้องแก่บุคคลเป้าหมาย อาจทำให้บุคคลเป้าหมายจดจำ สิ่งที่ผิดๆ ไปปฏิบัติได้จะทำให้เกิดผลเสียหายในการส่งเสริมการเกษตรเป็นอย่างมาก

4) รายการ โทรทัศน์ (Television Programs) การจัดทำรายการโทรทัศน์คล้ายกับวิทยุกระจายเสียง เพียงแต่เพิ่มส่วนรับรู้ในการมองเห็นเข้าไปด้วย ทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

5) ภาพยนตร์ (Films) มีใช้กันแพร่หลายในอดีต ส่วนปัจจุบันมักนิยมใช้เทปโทรทัศน์หรือวีดิทัศน์ (Video Tape) เนื่องจากการผลิตภาพยนตร์ต้องใช้ต้นทุนสูง

6) การประกวด (Contest) การประกวดหรือการแข่งขันในด้านใดด้านหนึ่ง เป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจ และความตื่นตัวให้กับผู้มาร่วมงานตลอดทั้งผู้ชมด้วยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น การประกวดพืช ประประกวดสัตว์หรือการประกวดแข่งขันอื่น ๆ เป็นวิธีการ ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน

7) การรณรงค์ (Campaigns) การรณรงค์เป็นการประสานการใช้วิธีการ ส่งเสริมหลายๆ อย่างรวมกัน ตามแผน และกำหนดที่วางไว้มีความมุ่งหมายที่จะดึงความสนใจของเกษตรกรหรือประชาชนมายังปัญหาใด ปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะที่กระทบคนหมู่มาก และวิธีที่จะแก้ปัญหานั้นโดยปกติจะมีการวางแผนการรณรงค์และการส่งการจากระดับชาติ ระดับภาค หรือจังหวัด วิธีการรณรงค์จะถูกนำมาใช้เมื่อมีปัญหาสำคัญเกิดขึ้นกับประชาชนส่วนมากและเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้โดยที่เกษตรกรไม่ต้องไปคิดปรับแก้กันตามลำพัง ด้วยวิธีการที่ต้องลงทุนลงแรงมากการรณรงค์ต้องอาศัยคนจำนวนมาก เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการรณรงค์ มีเฉพาะงานชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ตัวอย่างการรณรงค์ด้านการส่งเสริมการเกษตรได้แก่การรณรงค์การปราบ ตั๊กแตนป่าทั้งห้า

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ยึดหลักการกรมส่งเสริมการเกษตร โดยใช้ระบบการ ฝึกอบรมและการเยี่ยมชม เกษตรกร (Training and Visit System : T & V System) มาใช้เป็นระบบ ส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทยมาตั้งแต่ปี 2520 เป็นต้นมา ซึ่งในระบบ ดังกล่าวได้เน้นการ ฝึกอบรมและการเยี่ยมชมเกษตรกรอย่างต่อเนื่องมีการเพิ่มอัตรากำลัง วัสดุอุปกรณ์สำนักงาน ฯลฯ ทั้งนี้ระบบส่งเสริมการเกษตรได้มีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการตามสถานการณ์ มาโดย ลำดับ จนถึงปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ข้อจำกัดของทรัพยากรและกำลังคน (เจ้าหน้าที่) ที่มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นจึงได้มีการปรับปรุงและพัฒนา ระบบส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้เหมาะสม

กับสถานการณ์และข้อจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่โดยยังคง ยึดระบบการฝึกอบรมและการเยี่ยมชม เกษตรกร (T & V System) เป็นหลักในการดำเนินการ การจัดทำเอกสาร คู่มือปฏิบัติงานตามระบบ ส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit System : T & V System) นี้ได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 หลักการระบบส่งเสริมการเกษตร (T & V System) ซึ่งจะกล่าวถึงองค์ประกอบและหลักการของการดำเนินการ ของระบบแต่ละองค์ประกอบ ส่วนที่ 2 ประเด็นเน้นหนักในการปฏิบัติงาน ตามระบบส่งเสริมการเกษตร (T & V System) ปรากฏในหน้าทีระบาคอย่างชุกชุม การส่งเสริมการใช้ปุ๋ย การปลูกป่า เป็นต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560)

1.5.4 วิธีการส่งเสริมแบบใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2555, น.14-20) กล่าวว่า ภาครัฐและเอกชนได้มีการนำ เทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการเกษตรส่งผลให้การปฏิบัติงานภาคการเกษตรเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่เคย ใช้แรงงานคนในการทำงานแต่ในการทำงานปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนมาใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานส่งผลให้บทบาทของนักส่งเสริมลดลงใน ขณะเดียวกันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทมากขึ้น นอกจากช่วยอำนวยความสะดวกในการ ปฏิบัติงานแล้ว ในส่วน ของการส่งเสริมการเกษตร เทคโนโลยีสารสนเทศยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ งานด้านการเกษตร โดย แบ่งออกเป็นวันอุประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้

1) เป็นสื่อในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการเกษตร โดยมีการนำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการส่งเสริมการเกษตรทั้งในส่วนของการวิชาการ บริการชุมชน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร โดยมีบุคคลเป้าหมายที่สำคัญ คือ เกษตรกร นักวิชาการ บุคคลทั่วไปผู้ที่สนใจและหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของ ตัวเลข ตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ฐานข้อมูลรวมถึงการซักถามข้อมูล การพูดคุย ได้ตอบผ่านเครือข่ายระบบ อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นลักษณะของการสื่อสารแบบสองทาง (Two - way communications) ซึ่งเป็น ช่องทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการส่งเสริมการเกษตรทำให้นักลเป้าหมายเกิดความรู้สึก แสดง ความคิดเห็น ความต้องการและ ทัศนคติต่อสิ่งที่ได้ดำเนินการ นับเป็นสิ่งสำคัญของการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในงานส่งเสริมการเกษตร

2) การวางแผนและจัดการการผลิตทางการเกษตร เทคโนโลยีสารสนเทศช่วย ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและแผนกลยุทธ์ รวมทั้งการบริหารจัดการและจัดสรรทรัพยากร มาใช้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพยากรณ์ราคาพืชผลหรือใช้ในการ วาง แผนการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีซึ่งถือว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำอาชีพเกษตรกรรมประสบผลสำเร็จ

1.5.5 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในทางส่งเสริมการเกษตรเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการจัดการทรัพยากรการเกษตรให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยนำมาปรับใช้ตามแนวทางต่าง ๆ ได้แก่

1) **การสืบค้น จัดเก็บ และแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ** ประกอบการตัดสินใจ และวางแผนการจัดการทรัพยากร โดยเทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้การคาดการณ์อนาคตและจำลองสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว ทั้งนี้เกษตรกรให้ความรู้กับเกษตรกรในการสืบค้น จัดเก็บ แลกเปลี่ยนและเก็บรวบรวมข้อมูลให้เพียงพอ เพื่อประโยชน์ในการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

2) **การดำเนินการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล** ให้เป็นแหล่งบริการข้อมูลสารสนเทศของเกษตรกรและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายเชื่อมโยงการให้บริการทางการเกษตรให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดความรู้ เพิ่มพูนทักษะ มีข้อมูลและสารสนเทศเพียงพอ อันจะส่งผลให้เกษตรกรสามารถวางแผนการจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มศักยภาพในพื้นที่

3) **การประชาสัมพันธ์** ส่งเสริม เผยแพร่ ฝึกอบรม ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ในการใช้และการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสมและยั่งยืน โดยสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนรับรู้ รับทราบ รวมถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ต่อไป โดยอาศัยข้อมูลและสารสนเทศ อีกทั้งองค์ความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้านและประเพณีวัฒนธรรมชุมชน เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์เพื่อการจัดการที่เหมาะสม

1.5.6 การจัดการด้านการตลาดและช่องทางการตลาด โดยสนับสนุนด้านการบริหารจัดการผลผลิตการเกษตร กระจายผลผลิต การตัดสินใจเรื่องราคาและการโฆษณา คาดการณ์ผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นช่องทางการตลาดสำหรับธุรกิจการเกษตร หรือที่เรียกว่า ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e - Commerce) โดยดำเนินการซื้อขายสินค้าเกษตรและบริการผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ระบบสื่อสารโทรคมนาคม และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีที่เกษตรกรมีทุนต่ำสินค้าไม่เป็นที่รู้จักสามารถฝากสินค้าขายที่ศูนย์รวมขายสินค้าบนอินเทอร์เน็ตแต่ถ้าเกษตรกรมีทุนสูง อาจ แสดงถึงแม้จะมีค่าใช้จ่ายสูงและต้องปรับปรุงข้อมูลตลอดเวลาสามารถทำให้ทราบรายละเอียดของสินค้าช่วยในการตัดสินใจของผู้ซื้อมากขึ้น

1.5.7 เป็นแหล่งบริการฐานข้อมูลสารสนเทศ ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการส่งเสริมการเกษตรและการจัดการทรัพยากร โดยมีการสร้างฐานข้อมูลและสารสนเทศมาเก็บไว้ในรูปแบบดิจิทัล (digital) เช่น ข้อมูลลักษณะดิน ชุม ดิน การใช้ที่ดิน แหล่งน้ำ ฯลฯ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลและสารสนเทศสำหรับผู้ที่ต้องการใช้

ซึ่งอาจเป็น นักวิชาการ เกษตรกร หรือบุคคลทั่วไปที่สนใจ โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

สรุปการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรนอกจากจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านการเกษตรแล้ว ยังเป็นสื่อในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการเกษตร ช่วยในการวางแผนและจัดการการผลิตทางการเกษตร การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการ ด้านการตลาดและช่องทางการตลาดและเป็นแหล่งบริการฐานข้อมูลสารสนเทศ

โดยสรุป การส่งเสริมการเกษตรคือเป็นกระบวนการในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรในชนบทรวมทั้งวิถีชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งเป็นการให้บริการแก่ประชาชนด้านการเกษตร โดยให้คำปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เขาได้รับความรู้นำไปปฏิบัติ ด้วยตัวของเขาเอง จนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยผู้วิจัยได้นำรายละเอียดข้างต้นมาประกอบการกำหนดข้อคำถามปัญหาและข้อเสนอแนะ และแนวทางส่งเสริมในหัวข้องานวิจัยในครั้งนี้

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ แบ่งเป็น 2 ประเด็น อันได้แก่ ความหมายความต้องการ และทฤษฎีความต้องการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความหมายความต้องการ

พจนานุกรมในไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, น. 468) กล่าวถึง ความต้องการ ว่าหมายถึง ความอยากได้ ใคร่ได้หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการขาดสมดุล เนื่องมาจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้นมีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่ง ต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และก็จะเกิดความต้องการใหม่ ๆ เกิด ขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

ศรีชล ฉายาพงษ์ (2553, น. 10) ได้ให้ความหมายของความต้องการ ว่าหมายถึง ความต้องการของคนี่แสดงออกในรูปของพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ และเมื่อมนุษย์มีความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ ทำให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญของตน ต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน มีความเจริญก้าวหน้า มนุษย์ย่อมต้องปรารถนาที่จะพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะความสามารถ ทำให้ตนเองมีศักยภาพ สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วรรณธิดา เบญจกุล (2556, น. 46) กล่าวว่า ความต้องการหมายถึง ความประสงค์ ความอยากได้สิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับเพื่อการดำรงชีพของมนุษย์ที่ทำให้ชีวิตมีความสุข

ทองคำ พิลากรณ์ (2554, น. 8) กล่าวว่า ความต้องการหมายถึง การที่มนุษย์เกิด ภาวะขาดความสมดุล เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น ก็เกิดแรงขับภายในร่างกาย จึงทำให้มีความอยากได้ ประสงค์จะได้ในสิ่งที่ได้รับการกระตุ้นนั้น และเมื่อได้รับการตอบสนองจนกระทั่งเกิดความพึงพอใจ หรืออยู่ในภาวะสมดุล แต่ถ้ามีสิ่งเร้าใหม่ มากระตุ้นก็จะเกิดความอยากได้ในสิ่งใหม่ขึ้นมาอีก โดยไม่มีที่สิ้นสุด

เต็มศักดิ์ คทวณิช (2546, น. 150) กล่าวว่า ความต้องการเป็นปัจจัยสำคัญในการ สร้างแรงขับและแรงจูงใจขึ้นในตัวบุคคล กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความต้องการเกิดขึ้นก็เนื่องมาจาก ร่างกายอยู่ในสภาวะของการแสวงหาบางสิ่งบางอย่างที่ขาดหายหรือสูญเสียไป จนทำให้เกิดแรง กระตุ้นร่างกายให้เกิดพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นมา เพื่อตอบสนองสภาวะของร่างกายที่ขาด ความสมดุลนั้นให้กลับสู่สภาวะปกติ โดยทั่วไปแล้วความต้องการของมนุษย์แบ่งได้เป็นประเภท ใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1) **ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Need)** ได้แก่ ความต้องการน้ำ อาหาร อากาศ การพักผ่อน ความต้องการทางเพศ ความต้องการเหล่านี้จะต้องอยู่ในสภาวะสมดุล มิฉะนั้นจะเกิดการแสวงหาเมื่อขาด หรือจะขจัดส่วนเกินความต้องการออกไปจากร่างกาย

2) **ความต้องการทางจิตใจ (Psychological Need)** เป็นความต้องการที่บุคคล จะได้มาต้องอาศัยการตอบสนองจากคนอื่น ๆ ในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ เช่น ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคง ความปลอดภัย ความต้องการการยอมรับจากสมาชิกอื่นในสังคม ต้องการ ความเคารพนับถือและความภูมิใจ เป็นต้น

2.2 ทฤษฎีความต้องการ

อับราฮัม เอช. มาสโลว์ ผู้นำจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ได้อธิบาย กระบวนการของการจูงใจไว้ว่าการจูงใจเกิดจากความ ต้องการของมนุษย์ ซึ่งจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้น ซึ่งมีทั้งสิ้น 5 ขั้น (เต็มศักดิ์ คทวณิช, 2546, น. 156 และสินีนาฏ คุรุฑเมือง แสนเสริม, 2561, น. 12-28) ได้กล่าวว่า ดังนี้

1) **ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs)** เป็นความต้องการ ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ปัจจัยสี่

2) **ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs)** หมายถึง ความ ต้องการที่จะแสวงหาหลักประกันและความอุ่นใจให้กับตนเอง เนื่องจากการที่บุคคลรู้สึกถึงความ

ไม่แน่นอน ไม่มั่นคง และไม่ปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นได้กับตนเอง ซึ่งเป็นความต้องการความปลอดภัยทางร่างกาย และจิตใจ

3) **ความต้องการความเป็นเจ้าของและความรัก (Belongingness and Love Needs)** หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นที่รักของบุคคลอื่น รวมทั้งมีความต้องการที่จะทำให้สังคมในระดับต่าง ๆ ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ยอมรับในฐานะที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นด้วย เป็นความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4) **ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Self-esteem Needs)** เป็นความต้องการที่เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่ได้รับการเคารพยกย่องจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประโยชน์ มีความสำคัญ และเป็นที่ยิ่งของบุคคลทั่วไป

5) **ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Self-actualization Needs)** ความต้องการในขั้นนี้มาสโลว์ถือว่าเป็นความต้องการขั้นสูงสุด ที่ทุกคนปรารถนา และมีความต้องการจะไปถึง เป็นขั้นอุดมคติของบุคคลที่ทุกคนใฝ่ฝัน ที่จะใช้ความสามารถและศักยภาพของตนเองให้ถึงขีดสุด เพื่อให้เกิดความสำเร็จ

ต่อมาจากมาสโลว์ ยังได้ศึกษาเพิ่มลำดับขั้นของความต้องการ 8 ขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการพื้นฐาน (Physiological Needs) เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นแรงผลักดันทางชีวภาพ

ขั้นที่ 2 ความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและการยอมรับ (Need for love and acceptance) เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราจะต้องความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิด ผูกพัน ความต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ความต้องการนับถือตนเองและได้รับการเคารพจากผู้อื่น (need for self-esteem) เมื่อความต้องการความรักและการยอมรับได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้างความนับถือตนเอง ชื่นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตนเองและมีเกียรติ

ขั้นที่ 5 ความต้องการรู้และเข้าใจตนเอง (knowledge and understanding needs) ในด้านความสามารถ ความสนใจ สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ทำแล้วเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและ

ตั้งคมอย่างแท้จริง โดยไม่ยึดติดกับตำแหน่งหน้าที่ในการทำงาน แต่ทำทุกอย่างที่เป็นความสบายใจของตนเองและเกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

ขั้นที่ 6 ความต้องการเข้าถึงสุนทรียะความงดงามของชีวิต (need for aesthetics/beauty) มีความสามารถในการมองเห็นสิ่งสวยงามที่อยู่รอบตัวที่คนอื่นมองไม่เห็น เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่าตนเองและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก ทุกสิ่งในโลกนี้ล้วนสวยงามและมีคุณค่าในตนเอง

ขั้นที่ 7 ความต้องการเข้าถึงศักยภาพแห่งตน (self-actualization needs) คือต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาของตนเอง ความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอด มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพและการทำงาน

ขั้นที่ 8 ความต้องการเป็นบุคคลที่ยอดเยี่ยมในการอุทิศตนเพื่อมวลมนุษยชาติ (transcendence) เป็นอัจฉริยะบุคคลที่สามารถสร้างประโยชน์ให้กับมนุษยชาติอย่างถึงที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ มีชีวิตอยู่เพื่อผู้อื่น

และได้กล่าวถึง ทฤษฎีความต้องการของแมคเคลแลนด์ (McClelland's theory of learned needs หรือ three needs theory) เน้นความต้องการของมนุษย์ 3 ประการได้แก่ ความต้องการความสำเร็จ (need for achievement) ความต้องการความสัมพันธ์ที่ดี (need for affiliation) และความต้องการอำนาจ (need for power)

กล่าวโดยสรุป ความต้องการหมายถึง ความประสงค์ ความอยากได้ ความใคร่ได้ เมื่อได้รับการตอบสนองจนถึงขั้นพึงพอใจแล้ว สถานะนั้นก็จะหายไป และอาจเกิดความต้องการขึ้นมาใหม่ได้ไม่มีที่สิ้นสุด พฤติกรรมของมนุษย์ เป็นผลมาจากความต้องการ โดยส่วนใหญ่เป็นไปตามลำดับขั้น ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก และความเป็นเจ้าของ ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง และความต้องการความสำเร็จ โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดต่าง ๆ มากำหนดประเด็นศึกษาเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการผลิตฝักของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ได้แก่ ความต้องการการส่งเสริมผลิตฝัก ประกอบไปด้วย ความต้องการการส่งเสริมและความต้องการวิธีการส่งเสริม ความต้องการความรู้ และความต้องการการสนับสนุน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตผักตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม

ในการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการปลูกผักแบ่งออกเป็นเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่ ความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของพืชผัก การจำแนกประเภทของผัก การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม ดังนี้

3.1 ความหมาย

ผักที่ปลูกเองในที่อยู่อาศัย อาจปลูกในกระถาง กระบะ หรือพื้นดิน เป็นผักที่ปลูกง่ายไม่ซับซ้อน ปลอดภัยและมีประโยชน์ต่อร่างกายนำมาบริโภคเป็นผักแกล้มหรือปรุงเป็นอาหารได้สะดวกการปลูกผักภายในบริเวณบ้าน

3.2 ความสำคัญและประโยชน์ของพืชผัก

พืชผักเป็นแหล่งสำคัญของธาตุอาหารที่จำเป็นต่อร่างกายโดยอุดมด้วยธาตุแคลเซียมและธาตุเหล็กเป็นแหล่งที่ให้วิตามินหลายอย่าง ร่างกายของมนุษย์จำเป็นต้องได้ธาตุอาหารไม่น้อยกว่า 10 ชนิดในการพัฒนาและควบคุมการเจริญเติบโตให้เหมาะสมเป็นปกติ พืชผักสีเขียวเป็น แหล่งที่ดีของธาตุอาหารที่จำเป็นต่อร่างกาย ผักยังมีคุณสมบัติช่วยให้ระบบอาหารของร่างกายลดสภาพความเป็นกรดโดยสาเหตุมาจากการย่อยอาหารประเภทเนื้อสัตว์ เนย และอื่น ๆ เยื่อใยของผักช่วยให้ระบบขับถ่ายของร่างกายเป็นไปอย่างปกติ ลดการเป็นโรคลำไส้, ปวดบวม และมะเร็งในลำไส้ใหญ่ อีกทั้งยังมีผลต่อการลดปริมาณคอเลสเตอรอล ช่วยลดความดัน ช่วยป้องกันโรคไตตั้งอีกเสบ (<https://tonzaza11.wordpress.com>)

3.3 การจำแนกประเภทของผัก

การจำแนกประเภทของผัก ออกเป็นประเภทต่าง ๆ นั้น มีเกณฑ์เกณฑ์การจำแนก ดังนี้ (<https://sites.google.com/site/homegrownvegetable03/prapheth-phak>) สืบค้น 20 สิงหาคม 2564)

3.3.1 การจำแนกผักตามลักษณะทางพฤกษศาสตร์ โดยอาศัยความเกี่ยวข้องใกล้เคียงกันของผักมีการเจริญเติบโตในสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศคล้ายคลึงกัน และส่วนมากนิยมจำแนกผักตามลักษณะทางพฤกษศาสตร์นี้ถึงแค่ระดับตระกูล (Family) ยกตัวอย่าง เช่น

- 1) *ตระกูลกะหล่ำ* ได้แก่ กะหล่ำดาว กวางตุ้ง คะน้า ผักกาดขาวปลี
- 2) *ตระกูลแตง* ได้แก่ แตงกวา แตงโม ตำลึง บวบเหลี่ยม บวบหอม น้ำเต้า
- 3) *ตระกูลถั่ว* ได้แก่ กระถิน แคน ชะอม ถั่วแขก ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา
- 4) *ตระกูลมะเขือ* ได้แก่ ฟริก ฟริกยักษ์ ฟริกหวาน มะเขือ มะเขือเทศ
- 5) *ตระกูลหอม* ได้แก่ กระเทียม หอมแดง หอมแบ่ง หอมหัวใหญ่

6) ตระกูลอื่น ๆ ได้แก่ ข้าวโพดหวาน ถั่วฝักยาว เครื่องเทศ ผักกาดหอม ผักชี

3.3.2 การจำแนกผักตามส่วนที่ใช้บริโภค ส่วนของผักที่ใช้บริโภค ได้แก่ ใบ ลำต้น ราก ดอก ผล และเมล็ด นอกจากนี้การปลูกผักที่ต้องการส่วนต่าง ๆ ในการบริโภคยังเกี่ยวกับการเกษตรกรรม

3.3.3 จำแนกตามฤดูปลูกที่เหมาะสม การใช้เกณฑ์ฤดูปลูกที่เหมาะสมในการจำแนกผักนั้น จะขึ้นอยู่กับฤดูกาล อันมีผลเกี่ยวเนื่องจากลักษณะทางสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศของพื้นที่นั้น ๆ สำหรับประเทศไทยนั้น อยู่ในเขตร้อนชื้นตลอดปี มี 3 ฤดู ได้แก่

ฤดูฝน เดือน มิถุนายน-กันยายน

ฤดูหนาว เดือน ตุลาคม-มกราคม

ฤดูร้อน เดือน กุมภาพันธ์-พฤษภาคม

โดยทั่วไปพืชผักสามารถปลูกได้ตลอดปีแต่ในปัจจุบันมีการปรับปรุงพันธุ์ผัก ให้สามารถปลูกในแต่ละฤดู ได้อย่างเหมาะสมสามารถจำแนกผักที่เจริญเติบโตได้อย่างปกติในสภาพอุณหภูมิ ต่าง ๆ ดังนี้

ผักฤดูหนาว สามารถเจริญเติบโตได้ดีระหว่างอุณหภูมิ 18-28 องศาเซลเซียส ผักกลุ่มนี้สามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตสูงในฤดูหนาว หากต้องการปลูกในฤดูร้อน และฝนควรเลือกปลูกพันธุ์ที่ทนร้อนและฝน หรือพันธุ์เบา สามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตสูงเช่นกัน หากเลือกใช้พันธุ์ที่ไม่เหมาะสมอาจทำให้ผลผลิตต่ำหรือเสียหาย ได้แก่ กะหล่ำดอก กะหล่ำปลี กระเทียม แครอท บรอกโคลี ผักกาดเขียวปลี ผักกาดหัว ผักกาดหอม มันฝรั่ง และหอมหัวใหญ่

ผักฤดูร้อน สามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพอุณหภูมิระหว่าง 25-35 องศาเซลเซียส การปลูกในประเทศไทยสามารถเจริญเติบโตให้ผลผลิตสูงตลอดปี ได้แก่ กระเจี๊ยบเขียว ข้าวโพดหวาน ผักตระกูลแดงทุกชนิด ผักตระกูลมะเขือทั้งหมด ยกเว้น พริกยักษ์ พริกหวาน สำหรับผักตระกูลถั่ว ยกเว้น ถั่วลิสงเตา

ผักฤดูฝน สามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพอุณหภูมิระหว่าง 25-35 องศาเซลเซียส และทนฝน ได้แก่ ผักตระกูลแดงทั้งหมด ยกเว้น แดงเทศ ผักตระกูลมะเขือ และถั่วฝักยาว ผักกลุ่มนี้เจริญเติบโตได้ดีในทุกฤดู

3.4 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agriculture Practices เรียกว่า GAP)

(กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2556)

หมายถึง แนวทางการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุนและขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้

เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม โดยหลักการนี้ได้รับการกำหนดโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

สำหรับประเทศไทย กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) โดยได้กำหนดข้อกำหนด กฎเกณฑ์และวิธีการตรวจประเมิน ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่สอดคล้องกับ GAP ตามหลักการสากล เพื่อใช้เป็นมาตรฐานการผลิตพืชในระดับฟาร์มของประเทศ รวมทั้งได้จัดทำคู่มือการเพาะปลูกพืชตามหลัก GAP สำหรับพืชที่สำคัญของไทยจำนวน 24 ชนิด ประกอบด้วย

ผลไม้ ทุเรียน ลำไย กล้วยไม้ สับปะรด ส้มโอ มะม่วง และส้มเขียวหวาน พืช ผัก มะเขือเทศ หน่อไม้ฝรั่ง ผักคะน้า หอมหัวใหญ่ กะหล่ำปลี พริก ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา ผักกาดขาวปลี ข้าวโพดฝักอ่อน หัวหอมปลี และหัวหอมแบ่ง ไม้ดอก กล้วยไม้ตัดดอก และปทุมมา พืชอื่น ๆ กาแฟ โรบัสต้า มันสำปะหลัง และยางพารา

การตรวจรับรองระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตรได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ 1. กระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย 2. กระบวนการที่ได้ผลิตผลปลอดภัยและปลอดภัยจากศัตรูพืช 3. กระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย ปลอดภัยจากศัตรูพืชและคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค

ตารางที่ 2.1 หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจประเมินรับรองฟาร์ม GAP ข้อกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจประเมินที่ใช้ในการตรวจรับรองฟาร์ม GAP ทั้ง 3 ระดับ ประกอบด้วย ข้อมูล ดังนี้

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
1. แหล่งน้ำ	- น้ำที่ใช้ต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อน วัตถุอันตรายและจุลินทรีย์	- ตรวจพินิจสภาพแวดล้อมหากอยู่ในสถานะเสี่ยงให้ตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพน้ำ
2. พื้นที่ปลูก	- ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์ที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลิตผล	- ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสถานะเสี่ยงให้ตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพดิน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> - หากมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตให้ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร หรือ ตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร-และสหกรณ์ - ต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการ - ห้ามใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายทางการเกษตร - สารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ตรวจบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และสุ่มตัวอย่างวิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลิตผลกรณีมีข้อสงสัย
4. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง	<ul style="list-style-type: none"> - สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดีและสามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหะนำโรค - อุปกรณ์และพาหะในการขนย้ายต้องสะอาดปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค - ต้องขนย้ายผลิตผลอย่างระมัดระวัง 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจพินิจสถานที่ อุปกรณ์ภาชนะบรรจุขึ้นตอนและวิธีการขนย้ายผลิตผล
5. การบันทึกข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร - ต้องมีการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช - ต้องมีการบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบบันทึกข้อมูลของเกษตรกรตามแนวเกษตรที่ดี
6. การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช	<ul style="list-style-type: none"> - ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ถ้าพบต้องตัดแยกไว้ต่างหาก 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการสำรวจศัตรูและการป้องกันกำจัด - ตรวจพินิจผลการคัดแยก
7. การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - การปฏิบัติและการจัดการตามแผนควบคุมการผลิต - คัดแยกผลิตผลด้อยคุณภาพไว้ต่างหาก 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบบันทึกข้อมูลการปฏิบัติและการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ - ตรวจพินิจผลการผลิต

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
8. การเก็บเกี่ยว และ การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	- เก็บเกี่ยวผลในระยะเวลาที่เหมาะสมตามเกณฑ์ ในแผนควบคุมการผลิต - อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาดไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผลผลิต และ ปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค	- ตรวจสอบบันทึกการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว - ตรวจพินิจอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ ขั้นตอนและวิธีการเก็บเกี่ยว

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2557)

หมายเหตุ: ข้อกำหนดในข้อ 1-5 สำหรับกระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย
ข้อกำหนดในข้อ 1-6 สำหรับกระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัยและปลอดภัยจากศัตรูพืช
ข้อกำหนดในข้อ 1-8 สำหรับกระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย ปลอดภัยจากศัตรูพืชและคุณภาพ
เป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค

4. บริบทพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

สำนักงานเกษตรอำเภอผาขาว จังหวัดเลยได้รวบรวมและอธิบายถึงบริบทของอำเภอผาขาว ว่าเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเลยตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัด และเป็นอำเภอที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะทางด้านเกษตร โดยแบ่งประเด็นการนำเสนอเกี่ยวกับบริบทอำเภอผาขาว จังหวัดเลย ออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจ และสถานการณ์การผลิตผักในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอผาขาวตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอวังสะพุงและอำเภอเอราวัณ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอศรีบุญเรือง (จังหวัดหนองบัวลำภู)
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอศรีบุญเรือง (จังหวัดหนองบัวลำภู) และอำเภอภูกระดึง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอหนองหิน

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย (2560) ระบุว่า ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอผาขาว โดยทั่วไปพื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นที่ดอนและที่ราบลุ่ม

4.2 ลักษณะภูมิอากาศ

อำเภอผาขาว จังหวัดเลยอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบกับภูมิประเทศเต็มไปด้วยภูเขา ทำให้มีอากาศร้อนจัดในฤดูร้อน และหนาวจัดในฤดูหนาว อำเภอผาขาว จังหวัดเลยมีพื้นที่เป็นภูเขาสูงจึงทำให้อุณหภูมิเปลี่ยนแปลงง่าย อุณหภูมิสูงสุด 43.5 องศาเซลเซียส (25 เมษายน 2517) และต่ำสุด ประมาณ -1.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 26.1 องศาเซลเซียส ช่วงเดือนมิถุนายนถึงตุลาคมจะมีลมมรสุมหรือแนวปะทะ โซนร้อนพาดผ่านเป็นครั้งคราว สำหรับฤดูกาล มีรายละเอียด ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มต้นเดือนกุมภาพันธ์-เดือนเมษายน

ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-เดือนตุลาคม

ฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-เดือนมกราคม สภาพอากาศเย็นและมีหมอกใน

ตอนเช้า

4.3 ทรัพยากรธรรมชาติ

4.3.1 ลักษณะดินเป็นดินร่วน เหมาะแก่การเพาะปลูกทำการเกษตร

4.3.2 ลักษณะของแหล่งน้ำ ห้วย หนอง คลอง ลำธาร บึง จำนวน 13 แห่ง ได้แก่

1) ห้วยพวย 2) ห้วยแล้ง 3) ห้วยลาด 4) ห้วยปากพาก 5) ห้วยไผ่ 6) ห้วยบ้านเก่า 7) ห้วยเอ็นม่อนตอนบน 8) ห้วยเอ็นม่อนตอนกลาง 9) ห้วยซำยาง 10) ห้วยเอ็นม่อนตอนล่าง 11) ห้วยอีโนง 12) หนองน้ำพุ 13) ห้วยป่าเขิม

4.3.3 ลักษณะของไม้ป่าไม้ เป็นป่าเบญจพรรณ

4.4 การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบลผาขาวแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบ้านเพิ่ม อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลห้วยส้ม อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลโนนปอแดง อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลตาตง อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย

การเลือกตั้ง จำนวนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขต รวม 5,572 คน แยกเป็นชาย 2,740 คน

หญิง 2,832 คน

ประชากร มีประชากรทั้งสิ้น 6,692 คน แยกเป็นชาย 3,329 คน เป็นหญิง 3,363 คน มีจำนวนครัวเรือน 1,932 ครัวเรือน (ข้อมูลประชากรจากสำนักทะเบียนราษฎรอำเภอผาขาว ณ วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2563)

5. สถานการณ์การผลิตผักในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

การผลิตผักในอำเภอผาขาว จังหวัดเลย ปี 2563 มีเกษตรกรที่ผลิตผักจำนวน 320 ราย มีจำนวนพื้นที่ผลิตผักทั้งหมด 1,727 ไร่ (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดเลย, 2563) โดยสำนักงานเกษตรอำเภอผาขาว ได้มีการส่งเสริมการผลิตผักแก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยใช้นโยบายภาครัฐในการสนับสนุน เช่น โครงการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ศูนย์คั้นปุ๋ยชุมชน เป็นต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการผลิตผักได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้ประชาชนทั่วไปซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่มีความสนใจทำการเกษตรปลูกพืชผักสวนครัว ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ทั้งนี้ยังมีภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการผลิตผัก ภายใต้วรร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมการเกษตร กับบริษัท อีสท์ เวสต์ ซีด จำกัด สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชผักสวนครัวที่มีลักษณะเติบโตเร็ว อายุสั้นถึงอายุปานกลาง ให้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่สนใจทำการเกษตรในการปลูกพืชผักสวนครัวและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 โดยเปิดลงทะเบียนผ่านทางเว็บไซต์ของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรอำเภอได้ลงพื้นที่แจกจ่ายให้แก่เกษตรกรที่ได้ลงทะเบียน และสนใจทำการเกษตรในการปลูกพืชผักสวนครัว และเป็นการช่วยเหลือบรรเทาผลกระทบในภาวะวิกฤต ให้มีพืชอาหารบริโภคสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง

ตารางที่ 2.2 แสดงพื้นที่เพาะปลูกพืชทางการเกษตร พื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ปลูกพืชรวม (ไร่)	ปลูกพืชผัก (ไร่)
พื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย	289,375	98,212	1,727

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย, ปี 2563

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 4 ประเด็น อันได้แก่ สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร แบ่งออกเป็น 13 ประเด็น อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ขนาดพื้นที่ผลิตผัก ประสิทธิภาพการผลิตผัก รายได้จากการทำการเกษตร รายได้จากการผลิตผักรายได้นอกภาคการเกษตร และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร การผลิตผักมีการปฏิบัติตามการผลิตตาม GAP ค่าใช้จ่ายเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิตผัก จำนวนรอบในการผลิตผัก

4.1.1 เพศ

จุฬาลักษณ์ ทิวกระโทก (2558, น. 770) ศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนาการประกอบอาชีพผลิตผัก ของเกษตรกร ตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 75 เป็นเพศชาย ซึ่งขัดแย้งกับ สร้อยสุดา แสงจันทร์ (2560, น. 64) ศึกษาแนวทางส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ (ผักปลอดสารพิษ) ของสมาชิกชุมชนบ้านลำเสือ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 70

4.1.2 อายุ

พัฐพงษ์ มาเกต (2562, น.2035) ศึกษาการพัฒนากระบวนการผลิตพืชของเกษตรกรในจังหวัดชัยนาท พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 51.4 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ จิราภรณ์ หล้าดวง (2563, น. 1272) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร ตำบลหนองแวงโสภณพระ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น พบว่า อายุของเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 56.66 ปี

4.1.3 ระดับการศึกษา

พัฐพงษ์ มาเกต (2562, น.2035) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาศรณยา ขัดแย้งกับ ศรณยา ปัญญาฮีน (2563, น. 1473) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช

4.1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

วีรวัช ชัยธมา (2562, น. 191) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกผักปลอดสารพิษในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน สอดคล้องกับจิราภรณ์ หล้าดวง (2563, น. 1272) พบว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรเฉลี่ย 4.61 คน ในขณะที่ ศรัณยา ปัญญาฮีน (2563, น. 1473) พบว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 6 คน

4.1.5 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

พัฐพงศ์ มาเกต (2562, น.2035) พบว่าจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.06

4.1.9 ลักษณะการถือครองที่ดิน

จุฬาลักษณ์ ทิวระโทก (2558, น. 770) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินเอง มีที่ดินเฉลี่ย 7.76 ไร่ต่อครัวเรือน

4.1.10 ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร

จำเลียง หมื่นวัน (2558, น. 4) ศึกษาการยอมรับการผลผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตร 1-8 ไร่

4.1.11 ขนาดพื้นที่ผลิตผัก

จิราภรณ์ หล้าดวง(2563, น. 1272) มีพื้นที่ทำการผลิตผักเฉลี่ย 1.78 งาน ในขณะที่ศรัณยา ปัญญาฮีน (2563, น. 1473) มีจำนวนพื้นที่ในปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษเฉลี่ย 9 ไร่

4.1.12 ประสบการณ์ผลิตผัก

ศรัณยา ปัญญาฮีน (2563, น. 1473) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกผักปลอดสารพิษเฉลี่ย 17 ปี

4.1.13 รายได้จากการทำการเกษตร

จำเลียง หมื่นวัน (2558, น. 4) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการทำเกษตรเฉลี่ย 356,499.35 บาทต่อปี

4.1.14 รายได้จากการผลิตผัก

จุฬาลักษณ์ ทิวระโทก (2558, น. 770) พบว่า มีรายได้จากการประกอบอาชีพปลูกผักเฉลี่ยต่อเดือน 12,372.22 บาท ในขณะที่ศรัณยา ปัญญาฮีน (2563, น. 1473) พบว่า เกษตรกร มีรายได้จากการเพราะปลูกผักเฉลี่ย 128,343 บาทต่อปี

4.1.15 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร

พัฐพงศ์ มาเกต (2562, น.2035) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

4.1.6 การผลิตผักมีการปฏิบัติตามการผลิตตาม GAP

นาวิรินทร์ แก้วดวง (2560, น.1592) ศึกษาการผลิตผักปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดหนองคาย พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีการผลิตผักปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีตามประเด็น 8 ข้อ ได้แก่ 1.แหล่งน้ำ 2.พื้นที่ปลูก 3.การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 4.การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว 5.การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 6.การพักผลผลิตการขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา 7.สุขลักษณะส่วนบุคคล 8.บันทึกข้อมูลและการตรวจสอบ ในระดับมากที่สุด ยกเว้นแต่มีประเด็นด้านการบันทึกข้อมูลและการตรวจสอบ

4.1.7 ค่าใช้จ่ายเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิตผัก

จุฑามาศ คนไทย (2562, น.731) ศึกษาความต้องการการผลิตผักตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) ของเกษตรกร ในอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ต้นทุนการผลิตผัก (ต่อรอบการผลิต) เฉลี่ย 5,163.55 บาท/ไร่

4.1.8 จำนวนรอบในการผลิตผัก

จุฑามาศ คนไทย (2562, น.731) พบว่าจำนวนผลผลิตผัก (ต่อรอบการผลิต) เฉลี่ย 1,210.4710 กก./ไร่

4.2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

จิราภรณ์ หล้าดวง (2563, น. 1272) ในด้านความรู้ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ระดับปานกลางในเรื่อง การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง การป้องกันกำจัดโรคพืช การคัดเลือกพันธุ์ และการปรับปรุงบำรุงดิน ระดับน้อยในเรื่อง การควบคุมวัชพืช และการปลูก ในขณะที่ศรัณยา ปัญญาสิน (2563, น. 1474) เกษตรกรมีความรู้มีความรู้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 75.46 โดยมีความรู้ในระดับปานกลางและน้อยในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 12.27

4.3 สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

จิราภรณ์ หล้าดวง (2563, น. 1277) พบว่า ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมาก ได้แก่ การฝึกปฏิบัติ สาธิต บรรยาย และมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับปานกลาง ได้แก่ การทัศนศึกษา

4.4 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

4.3.1 ปัญหาการส่งเสริมผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ของเกษตรกร

พัฐพงษ์ มาเกต (2562, น.2037) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาระดับปานกลาง 2 ประเด็นคือ โรคและแมลงศัตรูพืช และการขาดเงินทุน มีปัญหาระดับน้อย 1 ประเด็นคือ ภัยธรรมชาติ สำหรับปัญหาการจัดจำหน่ายผลผลิตพืชมีปัญหาระดับมาก 1 ประเด็นคือ ราคาผลผลิตพืชต่ำมีปัญหาระดับน้อย 2 ประเด็นคือ ผลผลิตพืชเน่าเสียง่าย และผลผลิตพืชล้นตลาดในขณะที่จากราภรณ์ หล้าดวง (2563, น. 1277) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับปัญหาน้อยในเรื่องขาดแปลงดินแบบในการศึกษาคุณภาพ การส่งเสริมไม่ต่อเนื่อง ขาดสื่อในการส่งเสริมความรู้เรื่องการผลิตผักปลอดภัย ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษา ในขณะที่จำเริญ หมื่นวัน (2558, น. 5) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมผ่านบุคคลจากราชการ ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์แบบคู่มือ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบอินเทอร์เน็ต โทรทัศน์และต้องการวิธีการส่งเสริมผ่านการสาธิต

4.5 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ของเกษตรกร

พัฐพงษ์ มาเกต (2562, น.2037) พบว่า เกษตรกรมีการเห็นด้วยต่อประเด็นข้อเสนอแนะระดับมากที่สุดประเด็นดังนี้ เกษตรกรควรได้รับการส่งเสริม/สนับสนุนเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาโรคพืชตกต่ำ การลดการระบาดของโรคและแมลง โดยการปรับระบบการผลิตพืชให้เหมาะสม การลดการใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตพืช เพื่อลดต้นทุนการผลิต การลดปัญหาการขาดทุนในการผลิตพืช การส่งเสริมให้มีความหลากหลายในระบบการผลิตพืชเพื่อเพิ่มรายได้ทางการเกษตร การส่งเสริมการผลิตพืชให้เหมาะสมเพื่อความคุ้มค่าของการลงทุนในการผลิตพืช และการลดปัญหาความเสียหายของการผลิตพืชจากภัยธรรมชาติ เกษตรกรมีการเห็นด้วยระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ การแก้ไขปัญหาคุณภาพผลผลิตพืชไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน และการลดความเสี่ยงจากการทำนาปรังโดยการปลูกพืชที่เหมาะสม ในขณะที่ศรัณยา ปัญญาอิน (2563, น. 1476) เกษตรกรมีความปรารถนาที่จะให้หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาช่วยสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เพื่อผลักดันให้ผลผลิตของเกษตรกรสามารถจำหน่ายสู่ตลาดภายนอกชุมชนได้และปลูกฝังให้คนในชุมชนหันมาบริโภคผักปลอดสารพิษ รวมถึงการหนุนเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่มีความสามารถในการใช้ช่องทางสื่อออนไลน์สำหรับการจำหน่ายสินค้าผักปลอดภัยได้ในขณะที่จำเริญ หมื่นวัน (2558, น. 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตผักของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า เกษตรกร

มีปัญหาพ่อค้าคนกลางกดราคาระและโรคแมลงศัตรูพืช ข้อเสนอแนะ รัฐหรือราชการควรมีการช่วยเหลือปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรบ้าง

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางส่งเสริมการปลูกผักของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย พบว่างานวิจัย ดังกล่าวได้ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปลูกผัก ลักษณะพื้นที่ถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ปลูกผัก แรงงานในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้จากการทำเกษตร รายได้จากการปลูกผัก การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามเกษตรดีที่ของเกษตรกร ปัญหาแนวทางส่งเสริมการปลูกผักของเกษตรกร และข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตร โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำตัวแปรดังกล่าวมากำหนดกรอบการวิจัย



บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ผลิตผักในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย จำนวน 320 ราย (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย, 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (sample) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ โดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane (1973) อ้างใน จินดา ขลิบทอง (2555: 19) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 178 ราย โดยคำนวณ ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร 320 ราย

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ = 0.05

$$n = \frac{320}{1 + 320(0.05)^2}$$

= 177.78 หรือใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 178 ราย

1.3 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบล ใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละตำบลตามสัดส่วนของเกษตรกรในแต่ละตำบล โดยวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$1) \text{ จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบล} \\ = \frac{\text{จำนวนประชากรของแต่ละตำบล} \times 178}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ได้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแยกตามสัดส่วนของแต่ละตำบล ตามรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกตามสัดส่วนของแต่ละตำบลที่ทำการศึกษา

ตำบล	จำนวนประชากร (ราย)	จำนวนตัวอย่าง (ราย)	ร้อยละของกลุ่ม ตัวอย่าง
ผาขาว	130	72	40.63
ท่าคลองช้าง	40	22	12.50
โนนปอแดง	50	28	15.63
โนนป่าซาง	38	21	11.88
บ้านเพิ่ม	62	35	19.38
รวม 5 ตำบล	320	178	100.00

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย, 2563

1.3 การสุ่มคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มคัดเลือกตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกร ผู้ผลิตผักในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปีการผลิต 2562/63

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ชนิดของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ประกอบไปด้วยลักษณะ

คำถามให้เลือกตอบ และคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ลักษณะพื้นที่ถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่การผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้จากการทำเกษตร รายได้จากการผลิตผัก การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด มีคำตอบให้เลือกเป็นแบบให้เลือกคำตอบเดียว แบบให้เลือกคำตอบหลายคำตอบ และเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เป็นคำถามเพื่อทดสอบความรู้ของเกษตรกรในด้านความรู้ในการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรโดยใช้ข้อคำถาม รวม 15 ข้อ กำหนดข้อคำถามในลักษณะเลือกตอบ ถูก – ผิด และกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

- 0 คะแนน หมายถึง ตอบผิด
- 1 คะแนน หมายถึง ตอบถูก

ตอนที่ 3 สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรเป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำถามให้เลือกเป็นแบบมาตรประมาณค่า (rating scale) กำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

- 5 เท่ากับ มีสภาพการส่งเสริมและความต้องการระดับมากที่สุด
- 4 เท่ากับ มีสภาพการส่งเสริมและความต้องการระดับมาก
- 3 เท่ากับ มีสภาพการส่งเสริมและความต้องการระดับปานกลาง
- 2 เท่ากับ มีสภาพการส่งเสริมและความต้องการระดับน้อย
- 1 เท่ากับ มีสภาพการส่งเสริมและความต้องการระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาการส่งเสริมเกษตรกรทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำถามให้เลือกเป็นแบบมาตรประมาณค่า (rating scale) กำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนในแต่ละระดับดังนี้

- 5 เท่ากับ มีปัญหาในระดับมากที่สุด
- 4 เท่ากับ มีปัญหาในระดับมาก
- 3 เท่ากับ มีปัญหาในระดับปานกลาง
- 2 เท่ากับ มีปัญหาในระดับน้อย
- 1 เท่ากับ มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำถามให้เลือกเป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า (rating scale) กำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนในแต่ละระดับดังนี้

- 5 เท่ากับ มีความสำคัญระดับมากที่สุด
- 4 เท่ากับ มีความสำคัญระดับมาก
- 3 เท่ากับ มีความสำคัญระดับปานกลาง
- 2 เท่ากับ มีความสำคัญระดับน้อย
- 1 เท่ากับ มีความสำคัญระดับน้อยที่สุด

2.3 การตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์แล้วผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้อง สมบูรณ์ ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้จริง ดังนี้

2.3.1 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าจากตำราและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำแก้ไขเพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความถูกต้องสมบูรณ์และเที่ยงตรงตามเนื้อหา

2.3.2 การตรวจสอบความเที่ยง (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 ราย เพื่อมาวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าความเชื่อมั่น (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์แต่ละตอน ดังนี้ (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

ตอนที่ 3.1 ปัญหาการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร เท่ากับ 0.718

ตอนที่ 3.2 ความต้องการการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เท่ากับ 0.810

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร เท่ากับ 0.768

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 178 คน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัย โดยมีการกำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดเตรียมแบบสัมภาษณ์ ให้เพียงพอต่อจำนวนเกษตรกรที่สัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง

3.2 กำหนดช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล วางแผนกำหนดการลงเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลตามแผนที่กำหนดไว้

3.3 เตรียมอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงรายชื่อเกษตรกร และข้อมูลสถานที่

3.4 การประสานงาน นัดหมายประสานผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่ศึกษาอำเภอผาขาว จังหวัดเลยผ่านทางโทรศัพท์ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ความจำเป็นในการสัมภาษณ์เกษตรกร และเก็บข้อมูลในพื้นที่ พร้อมแจ้งแผนการลงพื้นที่เพื่อนัดหมายเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปถึงผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่ศึกษาในอำเภอผาขาว จังหวัดเลยและก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูล 1 วัน โทรนัดหมายกับผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่ศึกษาในอำเภอผาขาว จังหวัดเลย อีกครั้ง

3.5 ดำเนินการสัมภาษณ์เกษตรกร มีขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 **แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูล** โดยแนะนำชื่อ นามสกุล และแจ้งว่าเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมการผลิตผักของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย และสอบถามพูดคุยกับผู้ให้สัมภาษณ์ประมาณ 3-5 นาที ก่อนสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

3.5.2 **ชี้แจงวัตถุประสงค์และการดำเนินการ** โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยว่าเป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับเกษตรกรในจังหวัดเลยอย่างไร และเกษตรกรมีความสำคัญอย่างไรต่อการให้ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เห็นถึงประโยชน์ และความสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ และชี้แจงการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการวิจัยที่ถามในแบบสัมภาษณ์จะถูกเก็บรักษาไว้ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล และจะรายงานการวิจัยออกมา

เป็นข้อมูลในภาพรวม สำหรับข้อมูลรายบุคคลจะมีเพียง ผู้วิจัย คณะกรรมการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์ที่สามารถดูได้

3.2.3 เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ โดยผู้ศึกษาวิจัยเรียกชื่อเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคลครั้งละ 1 คน ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์คนละ 5-10 นาที

3.2.4 เมื่อสัมภาษณ์ครบทุกคนแล้วผู้ศึกษาวิจัยทบทวนความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลว่าครบถ้วนสมบูรณ์

3.2.5 กล่าวขอบคุณ ผู้ศึกษาวิจัยกล่าวขอบคุณเกษตรกร พร้อมมอบเอกสารเผยแพร่ความรู้ของกรมส่งเสริมการเกษตร กับผู้ให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์

3.2.6 เก็บรวบรวม ตรวจสอบจำนวนแบบสัมภาษณ์ ความถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน และกล่าวสรุป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้อง จัดรหัสหมวดหมู่และลงรหัส เพื่อประมวลผลและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ (ranking)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ในการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

ระดับความรู้พื้นฐานในการผลิตผักของเกษตรกร เป็นแบบเลือกตอบ (“✓” และ “X”) ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคะแนน โดยรวมแต่ละด้าน ดังนี้

ได้คะแนน 1.00-3.99 คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ในระดับน้อยมาก
ได้คะแนน 4.00-6.99 คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ในระดับน้อย
ได้คะแนน 7.00-9.99 คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ในระดับปานกลาง
ได้คะแนน 10.00-12.99 คะแนน	หมายถึง	มีความรู้ในระดับดี

ได้คะแนน 13.00-15 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับดีมาก

4.3 สภาพการส่งเสริมและความต้องการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

4.3.1 สภาพการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายการได้รับการส่งเสริม ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ได้รับการส่งเสริมในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ได้รับการส่งเสริมในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ได้รับการส่งเสริมในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ได้รับการส่งเสริมในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ได้รับการส่งเสริมในระดับมากที่สุด

4.3.2 ความต้องการส่งเสริมเกษตรกรของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัด ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง	มีระดับความต้องการน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง	มีระดับความต้องการน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง	มีระดับความต้องการปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง	มีระดับความต้องการมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการมากที่สุด

4.4 ปัญหาการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	มีระดับปัญหาน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีระดับปัญหาน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	มีระดับปัญหาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีระดับปัญหามาก
คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีระดับปัญหามากที่สุด

4.5 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ ออกเป็น 5 ระดับ เพื่อแปลผล ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	มีระดับความสำคัญน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีระดับความสำคัญน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	มีระดับความสำคัญปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีระดับความสำคัญมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีระดับความสำคัญมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตผักในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 178 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 3 สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาการส่งเสริมเกษตรกรทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

การศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ผู้ผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การผลิตผัก ลักษณะพื้นที่ถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ผลิต แรงงานในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้จากการทำเกษตร รายได้จากการผลิตผัก การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคม ของเกษตรกรในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย

n = 178

สภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	73	41.0
หญิง	105	59.0
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 41	43	24.2
41-50	74	41.6
51-60	36	20.2
61-70	25	14.0
ต่ำสุด = 20 สูงสุด = 68 ค่าเฉลี่ย = 47.51 SD = 10.570		
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้ศึกษา	13	7.3
ประถมศึกษา	105	59.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	37	20.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	18	10.1
อนุปริญญา/ปวส.	3	1.7
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	2	1.1
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่า 4	144	80.9
4-6	26	14.6
7-10	8	4.5
ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าสูงสุด = 9 ค่าเฉลี่ย = 3.45 SD = 1.555		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 178

สภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)		
กลุ่มสหกรณ์	113	19.6
กลุ่มเกษตรกร	123	21.3
กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	124	21.5
กลุ่มแม่บ้าน	6	1.0
กลุ่มวิสาหกิจ	32	5.5
อาสาสมัคร	56	9.7
กลุ่มผู้ใช้น้ำชล	0	0
รวม	57	9.9

จากตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ปรากฏผล ดังนี้

สภาพทางสังคมของเกษตรกร

เพศ จากการวิเคราะห์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 59.0 เป็นเพศหญิง รองลงมาร้อยละ 41.0 เป็นเพศชาย

อายุ จากการวิเคราะห์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 41.6 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมา ร้อยละ 24.2 มีอายุน้อยกว่า 41 ปี ร้อยละ 20.2 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี และร้อยละ 14.0 มีอายุระหว่าง 61-70 ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีอายุต่ำสุด 20 ปี สูงสุด 68 ปี และมีอายุเฉลี่ย 47.51 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 59.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 20.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 10.1 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 7.3 ไม่ได้ศึกษา ร้อยละ 1.7 อนุปริญญา/ปวศ. และร้อยละ 1.1 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.9 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 4 คน รองลงมา ร้อยละ 14.6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระหว่าง 4-6 คน และร้อยละ 24.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 7-10 คน ตามลำดับ โดยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ค่าต่ำสุด = 1 คน สูงสุด 9 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.45 คน

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 100 เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร
เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 21.5 เป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพ รองลงมา
ร้อยละ 21.3 กลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 19.6 เป็นกลุ่มสหกรณ์ ร้อยละ 11.4 เป็น ธกส ร้อยละ 9.7 เป็น
อาสาสมัคร ร้อยละ 5.5 เป็นกลุ่มวิสาหกิจ ร้อยละ 1.0 กลุ่มแม่บ้าน และเป็นกลุ่มผู้นำชล ร้อยละ 0
ตามลำดับ



ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย

n = 178		
สภาพเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่า 2	48	27.0
2-3	55	30.9
มากกว่า 3	75	42.1
ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าสูงสุด = 6 คน ค่าเฉลี่ย = 3.31 SD = 1.439		
2. ลักษณะการถือครองที่ดิน		
ของตนเองทั้งหมด	73	41.0
ของตนเองและเช่า	88	49.4
เช่าทั้งหมด	17	9.6
3. ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)		
น้อยกว่า 11	78	43.8
11-20	50	28.1
21-30	29	16.3
31-40	21	11.8
มากกว่า 40	10	
ค่าต่ำสุด = 1 ไร่ ค่าสูงสุด = 165 ไร่ ค่าเฉลี่ย = 18.31 SD = 17.895		
4. ขนาดพื้นที่ทำการผลิตผัก (ไร่)		
น้อยกว่า 5	92	51.7
5-10	77	43.3
มากกว่า 10	9	5.1
ค่าต่ำสุด = 1 ไร่ ค่าสูงสุด = 26 ไร่ ค่าเฉลี่ย = 5.53 SD = 3.652		
5. ขนาดพื้นที่ทำการผลิตผัก (ไร่)		
น้อยกว่า 5	92	51.7
5-10	77	43.3
มากกว่า 10	9	5.1
ค่าต่ำสุด = 1 ไร่ ค่าสูงสุด = 26 ไร่ ค่าเฉลี่ย = 5.53 SD = 3.652		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 178		
สภาพเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
6. ประสบการณ์การทำงานผลิตผัก (ปี)		
ไม่มีประสบการณ์	15	8.4
มีประสบการณ์	163	91.6
น้อยกว่า 3	46	25.8
3-5	55	30.9
มากกว่า 5	62	34.8
ค่าต่ำสุด = 1 ปี ค่าสูงสุด = 14 ปี ค่าเฉลี่ย = 4.72 SD = 2.655		
7. รายได้จากการทำการเกษตร ปีการผลิต 2562/63 (บาท)		
น้อยกว่า 25,001	34	19.1
25,001-45,000	38	21.3
45,001-65,000	35	19.7
65,001-85,000	9	5.1
มากกว่า 85,000	62	34.8
ค่าต่ำสุด = 9,000 บาท ค่าสูงสุด = 500,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 92,174.16 บาท SD = 81,246.69 บาท		
8. รายได้จากการทำการผลิตผัก ปีการผลิต 2562/63 (บาท)		
น้อยกว่า 15,001	4	2.2
15,001-25,000	36	20.2
25,001-35,000	87	48.9
35,001-45,000	26	14.6
มากกว่า 45,000	25	14.0
ค่าต่ำสุด = 15,000 บาท ค่าสูงสุด = 150,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 34,398.88 SD = 14,660.89		

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 42.1 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากกว่า 3 คน รองลงมา ร้อยละ 30.9 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 2-3 คน และร้อยละ 27.0 มี

จำนวนแรงงานในครัวเรือน น้อยกว่า 2 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ค่าต่ำสุด = 1 คน สูงสุด 6 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.31 คน

ลักษณะการถือครองที่ดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.4 มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง และเช่า รองลงมาร้อยละ 41.0 ของตนเองทั้งหมด และร้อยละ 9.6 เช่าทั้งหมด

ขนาดพื้นที่ทำเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.8 มีขนาดพื้นที่ทำเกษตร น้อยกว่า 10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 28.1 มีขนาดพื้นที่ทำเกษตร 11-20 ไร่ ร้อยละ 16.3 มีขนาดพื้นที่ทำเกษตร 21-30 ไร่ และร้อยละ 11.8 มีพื้นที่ทำเกษตร 31-420 ไร่ ตามลำดับ โดยมีขนาดพื้นที่ทำเกษตร ต่ำสุด 1 ไร่ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.834 ไร่ สูงสุด 165 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ทำเกษตร เฉลี่ย 18.31 ไร่

ขนาดพื้นที่ทำการผลิตผัก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 451.7 มีขนาดพื้นที่ทำการผลิตผัก น้อยกว่า 5 ไร่ รองลงมาร้อยละ 43.3 มีขนาดพื้นที่ทำการผลิตผัก 5-10 ไร่ และร้อยละ 5.1 มีขนาดพื้นที่ทำการผลิตผัก มากกว่า 10 ไร่ ตามลำดับ โดยมีขนาดพื้นที่ทำการผลิตผัก ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 26 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ทำการผลิตผัก เฉลี่ย 5.53 ไร่

ประสบการณ์การทำการผลิตผัก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 34.8 มีประสบการณ์การทำการผลิตผัก มากกว่า 5 ปี รองลงมาร้อยละ 30.9 มีประสบการณ์การทำการผลิตผัก 3-5 ปี ร้อยละ 25.8 มีประสบการณ์การทำการผลิตผัก น้อยกว่า 3 ปี และร้อยละ 8.4 ไม่มีประสบการณ์การทำการผลิตผัก ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์การทำการผลิตผัก ต่ำสุดคือไม่มีประสบการณ์การทำการผลิตผัก สูงสุด 14 ปี และมีประสบการณ์การทำการผลิตผัก เฉลี่ย 4.72 ปี

รายได้จากการทำการเกษตร ปีการผลิต 2562/63 พบว่า เกษตรกรร้อยละ 34.8 มีรายได้จากภาคการเกษตร มากกว่า 85,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 21.3 มีรายได้จากภาคการเกษตร ระหว่าง 25,001-45,000 บาท ร้อยละ 19.7 มีรายได้จากภาคการเกษตร ระหว่าง 45,001-65,000 บาท ร้อยละ 5.1 มีรายได้จากภาคการเกษตร 65,001-85,000 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้จากภาคการเกษตรต่ำสุด 9,000 บาท สูงสุด 500,000 บาท และมีรายได้จากภาคการเกษตร เฉลี่ย 92,174.16 บาท

รายได้จากการทำการผลิตผัก ปีการผลิต 2562/63 พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.9 มีรายได้จากการทำการผลิตผัก ระหว่าง 25,001-35,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 20.2 มีรายได้จากการทำการผลิตผัก ระหว่าง 15,001-25,000 บาท ร้อยละ 14.6 มีรายได้จากการทำการผลิตผัก ระหว่าง 35,001-45,000 บาท ร้อยละ 14.0 มีรายได้จากการทำการผลิตผัก มากกว่า 45,000 บาท และร้อยละ 2.2 มีรายได้จากการทำการผลิตผัก ระหว่าง 35,001-45,000 บาท และร้อยละ 14.0 มีรายได้จากการทำการผลิตผัก น้อยกว่า 15,001 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการทำการผลิตผัก ต่ำสุด 15,000 บาท สูงสุด 150,000 บาท และมีรายได้จากการทำการผลิตผัก เฉลี่ย 34,398.88 บาท

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การศึกษาความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร แนวทางส่งเสริมการปลูกผักของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ประกอบด้วย 1. แหล่งน้ำ 2. พื้นที่ปลูก 3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 4. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผล ภายในแปลง 5. การบันทึกข้อมูล 6. การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช 7. การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ และ 8. การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี	ค่า เฉลี่ย	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
1. แหล่งน้ำ				
1.1 หากแหล่งน้ำมีความเสี่ยงจากการปนเปื้อนสารเคมี และ/หรือจุลินทรีย์ ควรหาแหล่งน้ำใหม่ หรือทำการ บำบัดแหล่งน้ำเดิม	ถูก	170	95.5	3
1.2 หากพบว่ามีความเสี่ยงของการปนเปื้อน ไม่ต้องมีการ ตรวจวิเคราะห์น้ำซ้ำ	ผิด	81	45.5	14
2. พื้นที่ปลูก				
2.1 ไม่ใช่พื้นที่ที่มีความเสี่ยงในการปลูกพืชอาหาร	ถูก	167	93.8	5
2.2 พื้นที่ที่เคยใช้เลี้ยงสัตว์ไม่ควรปลูกผักที่ใช้ รับประทานสด	ถูก	119	66.9	11
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร				
3.1 ควรหลีกเลี่ยงการผสมวัตถุอันตรายทาง การเกษตรมากกว่า 2 ชนิด ยกเว้นกรณีที่มีคำแนะนำ จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ	ถูก	130	73.0	10
3.2 วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผสมแล้วที่เหลือ	ผิด	145	81.5	8

ค้ำในอุปกรณ์ หรือ เครื่องมือที่ใช้ฉีดพ่นวัตถุ
อันตรายทางการเกษตร สามารถเก็บมาใช้ในครั้ง
ต่อไปได้

4. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง

4.1 ควรจัดเรียงผลิตผลภายในภาชนะบรรจุอย่าง เหมาะสมเพื่อป้องกันการกระทบกระเทือนขณะขน ย้าย	ถูก	113	63.5	12
4.2 ระหว่างรอการขนย้ายผลิตผล ควรจัดวางภาชนะ ที่บรรจุผลิตผลไว้ในที่กลางแจ้งมีแดดส่อง	ผิด	171	96.1	2



ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี	ค่า เฉลี่ย	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
5. การบันทึกข้อมูล				
5.1 ภาชนะบรรจุผลิตผล ต้องทำเครื่องหมายแสดงไว้	ถูก	138	77.5	9
5.2 เอกสารการบันทึกเป็นหลักฐาน เก็บบันทึก 1 ปี แล้วสามารถหึงได้เลย	ผิด	30	16.9	15
6. การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช				
6.1 มีการสำรวจการระบาดของศัตรูพืชเป็นระยะ ๆ	ถูก	170	95.5	3
6.2 มีการจัดการและกำจัดชิ้นส่วนของพืชที่มีโรค และแมลงเข้าทำลาย โดยเก็บออกจากแปลงปลูก และเผาทำลาย	ถูก	166	93.3	6
7. การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผล คุณภาพ				
7.1 วิธีการให้น้ำในระบบการผลิต ควรมีความ เหมาะสมกับความต้องการของพืช และกิจกรรมการ ปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนการผลิต และให้คำนึงถึง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	ถูก	164	92.1	7
7.2 ทำความสะอาดเครื่องมือ และอุปกรณ์ทางการ เกษตร รวมทั้งภาชนะบรรจุและรถขนส่งผลิตผลทุก ครั้งก่อนและหลังใช้งาน	ถูก	112	62.9	13
8. การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว				
8.1 น้ำที่นำมาใช้ล้างผลิตผลเบื้องต้นเป็นน้ำอะไรก็ได้	ผิด	175	98.3	1

จากตารางที่ 4.3 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร แนวทางส่งเสริมการปลูกผักของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย พบว่า

1. แหล่งน้ำ เกษตรกรร้อยละ 95.5 ผู้ตอบมีความรู้เกี่ยวกับประเด็นการจัดการแหล่งน้ำที่มีความเสี่ยงจากการปนเปื้อนสารเคมี และ/หรือจุลินทรีย์ ควรหาแหล่งน้ำใหม่ หรือทำการบำบัดแหล่งน้ำเดิม รองลงมาร้อยละ 45.5 มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงของการปนเปื้อนของแหล่งน้ำโดยไม่ต้องมีการตรวจวิเคราะห์น้ำซ้ำ

2. พื้นที่ปลูก เกษตรกรร้อยละ 93.8 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามเกษตรดีในประเด็นการไม่ใช้พื้นที่ที่มีความเสี่ยงในการปลูกพืชอาหาร รองลงมาร้อยละ 45.5

3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามเกษตรดีในประเด็นวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผสมแล้วที่เหลือค้างรองลงมาร้อยละ 73.0 มีความรู้ในประเด็นควรหลีกเลี่ยงการผสมวัตถุอันตรายทางการเกษตรมากกว่า 2 ชนิด ยกเว้นกรณีที่มีคำแนะนำจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

4. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง เกษตรกรร้อยละ 96.1 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามเกษตรดีในประเด็นระหว่างรอการขนย้ายผลิตผล ควรจัดวางภาชนะที่บรรจุผลิตผลไว้ในที่กลางแจ้งมีแดดส่อง รองลงมาร้อยละ 63.5 มีความรู้ในประเด็นควรจัดเรียงผลิตผลภายในภาชนะบรรจุอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันการกระทบกระเทือนขณะขนย้าย

5. การบันทึกข้อมูล เกษตรกรร้อยละ 77.5 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามเกษตรดีในประเด็นภาชนะบรรจุผลิตผล ต้องทำเครื่องหมายแสดงไว้ รองลงมาร้อยละ 16.9 มีความรู้ในประเด็นเอกสารการบันทึกเป็นหลักฐาน เก็บบันทึก 1 ปี แล้วสามารถทิ้งได้เลย

6. การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช เกษตรกรร้อยละ 95.5 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามเกษตรดีในประเด็นการสำรวจการระบาดของศัตรูพืชเป็นระยะ ๆ รองลงมาร้อยละ 93.3 มีความรู้ในประเด็นการจัดการและกำจัดชิ้นส่วนของพืชที่มีโรคและแมลงเข้าทำลาย โดยเก็บออกจากแปลงปลูก และเผาทำลาย

7. การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ เกษตรกรร้อยละ 92.1 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามเกษตรดีในประเด็นวิธีการให้น้ำในระบบการผลิต ควรมีความเหมาะสมกับความต้องการของพืช และกิจกรรมการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนการผลิต และให้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รองลงมาร้อยละ 62.9 มีความรู้ในประเด็นการทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการเกษตร รวมทั้งภาชนะบรรจุและรถขนส่งผลิตผลทุกครั้งก่อนและหลังใช้งาน

8. การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรร้อยละ 98.3 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามเกษตรดีในประเด็นน้ำที่นำมาใช้ล้างผลิตผลเบื้องต้นเป็นน้ำอะไรก็ได้

ตารางที่ 4.4 สรุประดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 178

จำนวนข้อที่ปฏิบัติ	จำนวน คนที่ตอบถูก	ร้อยละ
ความรู้ 1 – 3 ข้อ (ระดับน้อยที่สุด)	0	0
ความรู้ 4 – 6 ข้อ (ระดับน้อย)	14	7.8
ความรู้ 7 – 9 ข้อ (ระดับปานกลาง)	29	16.3
ความรู้ 10 – 12 ข้อ (ระดับมาก)	82	46.1
ความรู้ 13 – 15 ข้อ (ระดับมากที่สุด)	53	29.8
คะแนนสูงสุด = 15 ต่ำสุด = 4 ค่าเฉลี่ย = 10.85 S.D.= 2.495		

จากตารางที่ 4.4 แสดงระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 46.1 มีความรู้ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 29.8 เกษตรกรมีความรู้ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 16.3 เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง และร้อยละ 7.8 เกษตรกรมีความรู้ในระดับน้อย โดยมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต่ำสุด 4 ข้อ สูงสุด 15 ข้อ และระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก ตามเกษตรดีที่เหมาะสม เฉลี่ย 10.85 ข้อ

ตอนที่ 3 สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร

3.1 สภาพการส่งเสริมการผลิตผักของเกษตรกร

3.1.1 สภาพการส่งเสริมเกษตรกรทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประกอบด้วย 1) ด้านการส่งเสริมการปลูกผักของเกษตรกร ได้แก่ ความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล แบบรายกลุ่ม แบบมวลชน 2) ด้านความรู้เกี่ยวกับการการปลูกผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ ด้านความรู้ในการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่ม และ 3) ด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการการผลิตผัก ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ประเด็น	ระดับการได้รับการส่งเสริม (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
สภาพการส่งเสริมเกษตรกรทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี						3.25 (1.018)	ปานกลาง	
1. ด้านวิธีการส่งเสริมการการผลิตผัก						3.09 (1.082)	ปานกลาง	
1.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล						2.75 (1.078)	ปานกลาง	
1.1.1 การติดตามให้คำแนะนำในการผลิตจากเจ้าหน้าที่	12 (6.7)	42 (23.6)	88 (49.4)	20 (11.2)	16 (9.0)	3.08 (0.988)	ปานกลาง	1
1.1.2 เจ้าหน้าที่รัฐมีการแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการผลิต	7 (3.9)	24 (13.5)	45 (25.3)	38 (21.3)	64 (36.0)	2.28 (1.198)	น้อย	3
1.1.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการการปลูกผักจากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่	11 (6.2)	35 (19.7)	78 (43.8)	33 (18.5)	21 (11.8)	2.90 (1.047)	ปานกลาง	2
1.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม						3.14 (1.038)	ปานกลาง	

1.2.1 การจัดฝึกอบรมการปลูกผัก	22 (12.4)	48 (27.0)	71 (39.9)	26 (14.6)	11 (6.2)	3.25 (1.050)	ปานกลาง	1
1.2.2 การจัดทำแปลงเรียนรู้การการปลูกผักในพื้นที่	13 (7.3)	61 (34.3)	70 (39.3)	19 (10.7)	15 (8.4)	3.21 (1.019)	ปานกลาง	2
1.2.3 การจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการการปลูกผัก	15 (8.4)	32 (18.0)	81 (45.5)	33 (18.5)	17 (9.6)	2.97 (1.044)	ปานกลาง	3
1.3 การส่งเสริมแบบมวลชน						3.25 (1.183)	ปานกลาง	
1.3.1 เอกสารคู่มือเกี่ยวกับการการปลูกผัก	30 (16.9)	37 (20.8)	63 (35.4)	25 (14.0)	23 (12.9)	3.15 (1.236)	ปานกลาง	3
1.3.2 เอกสารแผ่นพับเกี่ยวกับการการปลูกผัก	26 (14.6)	62 (34.8)	53 (29.8)	23 (12.9)	14 (7.9)	3.35 (1.122)	ปานกลาง	1



ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n= 178

ประเด็น	ระดับการได้รับการส่งเสริม (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
1.3.3 การจัดนิทรรศการหรือ กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการ การปลูกผัก	29 (16.3)	49 (27.5)	52 (29.2)	32 (18.0)	16 (9.0)	3.24 (1.190)	ปาน กลาง	2
1.4 การส่งผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ						3.20 (1.029)	ปาน กลาง	
1.4.1 สร้างเว็บไซต์ (web site) เป็นของตนเองมีเครื่องหมาย การค้า	14 (7.9)	46 (25.8)	81 (45.5)	30 (16.9)	7 (3.9)	3.17 (0.936)	ปาน กลาง	2
1.4.2 สร้าง Facebook มาใช้ใน การขายออนไลน์	17 (9.6)	66 (37.1)	52 (29.2)	25 (14.0)	18 (10.1)	3.22 (1.121)	ปาน กลาง	1
2. ด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิต ผักตามการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี						3.31 (1.042)	ปาน กลาง	
2.1 ความรู้ด้านการผลิต						3.45 (0.949)	มาก	
2.1.1 การใช้วัตถุดิบตรงทาง การเกษตร	11 (6.2)	51 (28.7)	68 (38.2)	33 (18.5)	15 (8.4)	3.06 (1.029)	ปาน กลาง	4
2.1.2 การเก็บรักษาและการขน ย้ายผลิตผลภายในแปลง	17 (9.6)	81 (45.5)	53 (29.8)	17 (9.6)	10 (5.6)	3.44 (0.985)	มาก	3
2.1.3 การจัดการกระบวนการ ผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ	21 (11.8)	59 (33.1)	81 (45.5)	15 (8.4)	2 (1.1)	3.46 (0.851)	มาก	2
2.1.4 การเก็บเกี่ยว และการ ปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	46 (25.8)	72 (40.4)	46 (25.8)	12 (6.7)	2 (1.1)	3.83 (0.930)	มาก	1

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการได้รับการส่งเสริม (จำนวน / ร้อย ละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
2.2 ความรู้ด้านการตลาด						3.09	ปาน	
						(1.067)	กลาง	
2.2.1 การสร้างผลิตภัณฑ์	15 (8.4)	46 (25.8)	85 (47.8)	27 (15.2)	5 (2.8)	3.22 (0.903)	ปาน กลาง	1
2.2.2 การเพิ่มมูลค่าสินค้า เกษตร	16 (9.0)	49 (27.5)	66 (37.1)	39 (21.9)	8 (4.5)	3.15 (1.009)	ปาน กลาง	3
2.2.3 การหาช่องทางในการ จัดจำหน่าย	16 (9.0)	57 (32.0)	60 (33.7)	35 (19.7)	10 (5.6)	3.19 (1.035)	ปาน กลาง	2
2.2.4 การโฆษณา การ ประชาสัมพันธ์	22 (12.4)	36 (20.2)	46 (25.8)	35 (19.7)	39 (21.9)	2.81 (1.321)	ปาน กลาง	4
2.3 ความรู้ด้านการรวมกลุ่ม						3.39	ปาน	
						(1.111)	กลาง	
2.3.1 การจัดตั้งกลุ่ม	24 (13.5)	69 (38.8)	50 (28.1)	12 (6.7)	23 (12.9)	3.33 (1.187)	ปาน กลาง	3
2.3.2 การสร้างเครือข่าย	23 (12.9)	64 (36.0)	60 (33.7)	18 (10.1)	13 (7.3)	3.37 (1.067)	ปาน กลาง	2
2.3.3 การบริหารจัดการกลุ่ม	30 (16.9)	61 (34.3)	58 (32.6)	18 (10.1)	11 (6.2)	3.46 (1.079)	มาก	1
3. ด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี						3.45	มาก	
						(0.930)		
3.1 การสนับสนุนการเข้าถึง แหล่งปัจจัยการผลิตในการ การปลูกผัก	27 (15.2)	60 (33.7)	62 (34.8)	19 (10.7)	10 (5.6)	3.42 (1.051)	มาก	3
3.2 การสนับสนุนแหล่ง เงินทุนในการการปลูกผัก	29 (16.3)	56 (31.5)	74 (41.6)	13 (7.3)	6 (3.4)	3.50 (0.964)	มาก	1

n= 178

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการได้รับการส่งเสริม (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
	3.3 โครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ ถนน	23 (12.9)	59 (33.1)	80 (44.9)	15 (8.4)			
3.4 การสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์	20 (11.2)	51 (28.7)	89 (50.0)	15 (8.4)	3 (1.7)	3.39 (0.859)	ปานกลาง	4

n= 178

จากตารางที่ 4.5 สภาพการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีได้ดังนี้ สภาพการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรได้รับการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.09) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามิได้รับการส่งเสริมการผลิตผัก อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ การส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.25) รองลงมาการส่งผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.20) การส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.14) และการส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.09) ตามลำดับ

สภาพการส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมแบบรายบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.75) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามิได้รับการส่งเสริมการผลิต อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้านคือการติดตามให้คำแนะนำในการผลิตจากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.08) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการการปลูกผักจากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 2.90) มีสภาพการส่งเสริมอยู่ในระดับน้อย 1 ด้านคือ เจ้าหน้าที่รัฐมีการแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.28)

การส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมแบบกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.14) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่าได้รับการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้านคือ การจัดฝึกอบรมการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 3.25) รองลงมาการจัดทำแปลงเรียนรู้การการปลูกผักในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.21) และการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 2.97) ตามลำดับ

การส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมแบบมวลชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่าได้รับการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้านคือเอกสารแผ่นพับเกี่ยวกับการการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 3.35) รองลงมาการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 3.24) และเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 3.15) ตามลำดับ

การส่งเสริมผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.20) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่าได้รับการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้านคือสร้าง Facebook มาใช้ในการขายออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.32) รองลงมาสร้างเว็บไซต์ (web site) เป็นของตนเองมีเครื่องหมายการค้า (ค่าเฉลี่ย 3.17) ตามลำดับ

สภาพการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก พบว่าเกษตรกรได้รับสภาพการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.31) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่าได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ความรู้ด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.45) ระดับปานกลาง 2 ด้านคือความรู้ด้านการรวมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.39) และความรู้ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.09) ตามลำดับ

ความรู้ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่าได้รับสภาพการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิต อยู่ในระดับมาก 3 ด้านคือการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.83) รองลงมาการจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.46) และการเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง (ค่าเฉลี่ย 3.44) ตามลำดับ มีสภาพการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้านคือ การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.06)

ความรู้ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมความรู้ด้านการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.09) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่าเกษตรกรได้รับการส่งเสริมความรู้ด้านการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้านคือการสร้างผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.22) รองลงมาการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 3.19) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.15) และการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 2.84) ตามลำดับ

ความรู้ด้านการรวมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรได้รับสภาพการส่งเสริมความรู้ด้านการรวมกลุ่ม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่าเกษตรกรได้รับการส่งเสริมความรู้ด้านการรวมกลุ่ม อยู่ในระดับมาก 1 ด้านคือการบริหารจัดการ

กลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.46) อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้านคือ การสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 3.37) และการจัดตั้งกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.33) ตามลำดับ

ด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่าเกษตรกรได้รับการส่งเสริมด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผักในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่าได้รับการส่งเสริมด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผักอยู่ในระดับมาก 3 ด้านคือการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 3.50) รองลงมาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ ถนน (ค่าเฉลี่ย 3.49) และการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตในการการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 3.40) ตามลำดับ ได้รับการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้านคือ การสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.39)

3.2 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

3.2.1 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ประกอบไปด้วย 1) ด้านการส่งเสริมการการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ได้แก่ ความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล แบบรายกลุ่ม แบบมวลชน 2) ด้านความรู้เกี่ยวกับการการผลิตผัก ได้แก่ ด้านความรู้ในการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่ม และ 3) ด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการการผลิตผัก ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ประเด็น	ระดับความต้องการส่งเสริม (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร						3.87 (0.824)	มาก	
1. ด้านการส่งเสริมการการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี						3.64 (0.877)	มาก	
1.1 การส่งเสริมแบบรายบุคคล						3.73 (0.878)	มาก	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n= 178

ประเด็น	ระดับความต้องการส่งเสริม (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
1.1.1 การติดตามให้ คำแนะนำในการผลิตจาก เจ้าหน้าที่	28 (15.7)	44 (24.7)	101 (56.7)	5 (2.8)	0 (0)	3.66 (0.831)	มาก	2
1.1.2 เจ้าหน้าที่รัฐมีการ แนะนำเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการผลิต	29 (16.3)	47 (26.4)	95 (55.1)	4 (2.2)	0 (0)	3.90 (0.782)	มาก	1
1.1.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการการปลูกผักจาก เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่	15 (8.4)	55 (30.9)	51 (28.7)	45 2(5.3)	12 (6.7)	3.64 (1.022)	มาก	3
1.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม						3.79 (0.847)	มาก	
1.2.1 การจัดฝึกอบรมการ ปลูกผัก	29 16.3	51 28.7	88 49.4	8 4.5	2 1.1	4.13 (0.823)	มาก	1
1.2.2 การจัดทำแปลงเรียนรู้ การการปลูกผักในพื้นที่	34 (19.1)	44 (24.7)	91 (51.1)	9 (5.1)	0 (0)	3.58 (0.855)	มาก	3
1.2.3 การจัดศึกษาดูงานนอก สถานที่เกี่ยวกับการการปลูก ผัก	36 (20.2)	54 (30.3)	80 44.9	7 (3.9)	1 (0.6)	3.66 (0.864)	มาก	2
1.3 การส่งเสริมแบบมวลชน						3.54 (0.797)	มาก	
1.3.1 เอกสารคู่มือเกี่ยวกับ การการปลูกผัก	26 (14.6)	53 (29.8)	95 (53.4)	4 (2.2)	0 (0)	3.57 (0.765)	มาก	1
1.3.2 เอกสารแผ่นพับ เกี่ยวกับการการปลูกผัก	24 (13.5)	51 (28.7)	95 (53.4)	7 (3.9)	1 0.6	3.51 (0.797)	มาก	3
1.3.3 การจัดนิทรรศการหรือ กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การการปลูกผัก	29 (16.3)	50 (28.1)	89 (50.0)	10 (5.6)	0 (0)	3.55 (0.830)	มาก	2

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n= 178

ประเด็น	ระดับความต้องการส่งเสริม (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
1.4 การส่งผ่านเทคโนโลยี						3.48	มาก	
สารสนเทศ						0.985		
1.4.1 สร้างเว็บไซต์ (web site) เป็นของตนเองมีเครื่องหมายการค้า	50 (28.1)	73 (41.0)	48 (27.0)	6 (3.4)	1 (0.6)	3.93 (0.857)	มาก	1
1.4.2 สร้าง Facebook มาใช้ในการขายออนไลน์	13 (7.3)	54 (30.3)	52 (29.2)	41 (23.0)	18 (10.1)	3.02 (1.112)	ปาน กลาง	2
2. ด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี						3.98	มาก	
						(0.842)		
2.1 ความรู้ด้านการผลิต						3.96	มาก	
						(0.885)		
2.1.1 การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	63 (35.4)	57 (32.0)	45 (25.3)	12 (6.7)	1 (0.6)	3.95 (0.964)	มาก	3
2.1.2 การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง	51 (28.7)	73 (41.0)	46 (25.8)	7 (3.9)	1 (0.6)	3.93 (0.867)	มาก	4
2.1.3 การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ	53 (29.8)	71 (39.9)	50 (28.1)	4 (2.2)	0 (0)	3.97 (0.819)	มาก	2
2.1.4 การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	62 (34.8)	62 (34.8)	46 (25.8)	8 (4.5)	0 (0)	4.00 (0.889)	มาก	1
2.2 ความรู้ด้านการตลาด						3.85	มาก	
						0.867		
2.2.1 การสร้างผลิตภัณฑ์	60 (33.7)	71 (39.9)	40 (22.5)	7 (3.9)	0 (0)	4.03 (0.850)	มาก	2
2.2.2 การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร	50 (28.1)	76 (42.7)	47 (26.4)	5 (2.8)	0 (0)	3.96 (0.812)	มาก	3
2.2.3 การหาช่องทางในการจัดจำหน่าย	65 (36.5)	81 (45.5)	29 (16.3)	3 (1.7)	0 (0)	4.17 (0.755)	มาก	1

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n= 178

ประเด็น	ระดับความต้องการส่งเสริม (จำนวน /ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
2.2.4 การโฆษณา การ ประชาสัมพันธ์	23 (12.9)	42 (23.6)	78 (43.8)	23 (12.9)	12 (6.7)	3.23 1.051	มาก	4
2.3 ความรู้ด้านการรวมกลุ่ม						4.13 (0.775)	มาก	
2.3.1 การจัดตั้งกลุ่ม	71 (39.9)	71 (39.9)	35 (19.7)	1 (0.6)	0 (0)	4.19 (0.765)	มาก	1
2.3.2 การสร้างเครือข่าย	59 (33.1)	79 (44.4)	37 (20.8)	3 (1.7)	0 (0)	4.09 (0.776)	มาก	3
2.3.3 การบริหารจัดการกลุ่ม	62 (34.8)	79 (44.4)	33 (18.5)	4 (2.2)	0 (0)	4.12 (0.783)	มาก	2
3. ด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี						4.00 (0.753)	มาก	
3.1 การสนับสนุนการเข้าถึง แหล่งปัจจัยการผลิตในการ การปลูกผัก	57 (32.0)	76 (42.7)	39 (21.9)	6 (3.4)	0 (0)	4.03 0.823	มาก	3
3.2 การสนับสนุนแหล่ง เงินทุนในการการปลูกผัก	20 (11.2)	75 (42.1)	82 (46.1)	1 (0.6)	0 (0)	3.64 (0.685)	มาก	4
3.3 โครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ ถนน	53 (29.8)	86 (48.3)	35 (19.7)	4 (2.2)	0 (0)	4.06 0.764	มาก	2
3.4 การสนับสนุนสถานที่ใน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์	76 (42.7)	70 (39.3)	32 (18.0)	0 (0)	0 (0)	4.25 0.741	มาก	1

จากตารางที่ 4.6 ความต้องการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้
ดังนี้

ความต้องการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผัก พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริม
การปลูกผักในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า

ความต้องการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.79) รองลงมาความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.73) และความต้องการส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.54) ตามลำดับ

ความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก 3 ด้านคือเจ้าหน้าที่รัฐมีการแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.90) การติดตามให้คำแนะนำในการผลิตจากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.66) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปลูกผักจากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.64) ตามลำดับ

ความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.79) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก 3 ด้านคือการจัดฝึกอบรมการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 4.13) รองลงมาการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 3.66) และการจัดทำแปลงเรียนรู้การปลูกผักในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.58) ตามลำดับ

ความต้องการส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมแบบมวลชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก 3 ด้านคือเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 3.57) รองลงมาการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 3.55) และเอกสารแผ่นพับเกี่ยวกับการการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 3.51) ตามลำดับ

ความต้องการการส่งผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก 1 ด้านคือสร้างเว็บไซต์ (web site) เป็นของตนเองมีเครื่องหมายการค้า (ค่าเฉลี่ย 3.93) ระดับปานกลาง 1 ด้าน คือสร้าง Facebook มาใช้ในการขายออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.02)

ความต้องการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีความต้องการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือความรู้ด้านการรวมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.13) รองลงมาความรู้ด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.96) และความรู้ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.85) ตามลำดับ

ความรู้ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก 4 ด้านคือการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.00) รองลงมาการ

จัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.97) การใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.95) และการเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง (ค่าเฉลี่ย 3.93) ตามลำดับ

ความรู้ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมความรู้ด้านการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก 4 ด้านคือการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 4.17) รองลงมา การสร้างผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.03) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.96) และการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.23) ตามลำดับ

ความรู้ด้านการรวมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมความรู้ด้านการรวมกลุ่ม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก 3 ด้านคือการจัดตั้งกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.13) รองลงมาการบริหารจัดการกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.12) และการสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.09) ตามลำดับ

ความต้องการการส่งเสริมด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผัก พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผักในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก 4 ด้านคือการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.25) รองลงมาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ ถนน (ค่าเฉลี่ย 4.06) การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตในการการปลูกผัก (ค่าเฉลี่ย 4.03) และการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.64) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัญหาการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

การศึกษาปัญหาในการส่งเสริมเกษตรกรทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย ประกอบด้วย ปัญหาการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักของเกษตรกร และการส่งเสริมเกษตรกรทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย

ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรกรทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ประกอบไปด้วย 1) ปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ได้แก่ ปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคล แบบรายกลุ่ม แบบมวลชน 2) ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักของเกษตรกร ได้แก่ ด้านความรู้ในการผลิต การตลาด และ

การรวมกลุ่ม และ 3) ปัญหาด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผักของเกษตรกร ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

n= 178

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ปัญหาการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร						3.85	มาก	
						(0.820)		
1. ปัญหาการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี						3.85	มาก	
						(0.829)		
1.1 ปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคล						3.90	มาก	
						(0.797)		
1.1.1 ขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการผลิตผัก	36 (20.2)	71 (39.9)	67 (37.6)	2 (1.1)	2 (1.1)	3.77 (0.822)	มาก	3
1.1.2 เจ้าหน้าที่ขาดการติดตามให้คำแนะนำในการทำการผลิตผัก	53 (29.8)	85 (47.8)	36 (20.2)	4 (2.2)	0 (0)	4.05 (0.769)	มาก	1
1.1.3 เกษตรกรไม่สะดวกในการเดินทางมาพบเจ้าหน้าที่	38 (21.3)	76 (42.7)	58 (32.6)	6 (3.4)	0 (0)	3.82 (0.803)	มาก	2
1.1.4 การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ไม่สะดวก	32 (18.0)	64 (36.0)	71 (39.9)	10 (5.6)	1 (0.6)	3.65 (0.858)	มาก	4
1.2 ปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่ม						3.74	มาก	
						0.830		
1.2.1 ขาดการจัดฝึกอบรมในการทำการผลิตผัก	24 (13.5)	51 (28.7)	95 (53.4)	7 (3.9)	1 (0.6)	3.51 (0.797)	มาก	4
1.2.2 เนื้อหาในการฝึกอบรมไม่ตรงต่อความต้องการ	30 (16.9)	96 (53.9)	42 (23.6)	10 (5.6)	0 (0)	3.82 (0.775)	มาก	2
1.2.3 ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตผักจากเกษตรกรต้นแบบ	37 (20.8)	72 (40.4)	60 (33.7)	9 (5.1)	0 (0)	3.77 (0.835)	มาก	3

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n= 178

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
1.2.4 ไม่มีการจัดทำแปลงเรียนรู้ การผลิตผักในพื้นที่	26 (14.6)	54 (30.3)	84 (47.2)	1 (0.6)	0 (0)	3.51 0.852	มาก	5
1.2.5 ขาดการศึกษาดูงานนอก สถานที่เกี่ยวกับการผลิตผัก	75 (42.1)	42 (23.6)	59 (33.1)	2 (1.1)	0 (0)	4.07 0.893	มาก	1
1.3 ปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชน						3.91 0.860	มาก	
1.3.1 ขาดเอกสารคู่มือเกี่ยวกับ การผลิตผัก	52 (29.2)	74 (41.6)	47 (26.4)	5 (2.8)	0 (0)	3.97 0.819	มาก	2
1.3.2 ขาดแผ่นพับเกี่ยวกับการ ผลิตผัก	35 (19.7)	68 (38.2)	66 (37.1)	9 (5.1)	0 (0)	3.72 0.835	มาก	4
1.3.3 ขาดการจัดนิทรรศการ หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิต ผัก	53 (29.8)	67 (37.6)	45 (25.3)	13 (7.3)	0 (0)	3.90 0.915	มาก	3
1.3.4 ความรู้ในการใช้สื่อ อิเล็กทรอนิกส์	65 (36.5)	61 (34.3)	46 (25.8)	6 (3.4)	0 (0)	4.04 0.872	มาก	1
2 ปัญหาด้านเนื้อหาความรู้ เกี่ยวกับการผลิตผัก						4.03 0.799	มาก	
2.1 ปัญหาเนื้อหาความรู้ด้าน การผลิต						3.95 (0.855)	มาก	
2.1.1 ขาดความรู้ในการใช้วัสดุ อันตรายทางการเกษตร	79 (44.4)	58 (32.6)	37 (20.8)	4 (2.2)	0 (0)	4.19 (0.842)	มาก	1
2.1.2 ขาดความรู้ในการเก็บ รักษาและการขนย้ายผลิตผล ภายในแปลง	42 (23.6)	84 (47.2)	47 (26.4)	3 (1.7)	2 (1.1)	3.90 (0.814)	มาก	2
2.1.3 ขาดความรู้ใน การจัดการ กระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ ผลิตผลคุณภาพ	38 (21.3)	84 (47.2)	47 (26.4)	7 (3.9)	2 (1.1)	3.84 (0.845)	มาก	4

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n= 178

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
2.1.4 ขาดความรู้ในการเก็บ เกี่ยว และการปฏิบัติหลังการ เก็บเกี่ยว	53 (29.8)	56 (31.5)	62 (34.8)	5 (2.8)	2 (1.1)	3.86 (0.919)	มาก	3
2.2 ปัญหาความรู้ด้านการตลาด						4.11 (0.806)	มาก	
2.2.1 ขาดความรู้การสร้าง ผลิตภัณฑ์	52 (29.2)	63 (35.4)	56 (31.5)	5 (2.8)	2 (1.1)	3.89 0.901	มาก	4
2.2.2 ขาดความรู้การเพิ่มมูลค่า สินค้าเกษตร	65 (36.5)	62 (34.8)	51 (28.7)	0 (0)	0 (0)	4.08 0.806	มาก	3
2.2.3 ขาดความรู้ การหา ช่องทางในการจัดจำหน่าย	77 (43.3)	73 (41.0)	28 (15.7)	0 (0)	0 (0)	4.28 0.719	มาก	1
2.2.4 ขาดความรู้การโฆษณา การประชาสัมพันธ์	72 (40.4)	66 (37.1)	38 (21.3)	2 (1.1)	0 (0)	4.17 0.799	มาก	2
2.3 ปัญหาความรู้ด้านการ รวมกลุ่ม						4.02 (0.736)	มาก	
2.3.1 ขาดความรู้ในการจัดตั้ง กลุ่ม	60 (33.7)	82 (46.1)	34 (19.1)	2 (1.1)	0 (0)	4.12 (0.749)	มาก	1
2.3.2 ขาดความรู้ในการสร้าง เครือข่าย	39 (21.9)	112 (62.9)	22 (12.4)	4 (2.2)	1 (0.6)	4.03 (0.696)	มาก	2
2.3.3 ขาดความรู้ในการบริหาร จัดการกลุ่ม	41 (23.0)	82 (46.1)	52 (29.2)	3 (1.7)	0 (0)	3.90 (0.764)	มาก	3
3. ปัญหาด้านการสนับสนุน เกี่ยวกับการผลิตฝัก						3.68 (0.833)	มาก	
3.1 ขาดการสนับสนุนปัจจัยการ ผลิตในการทำการผลิตฝัก	35 (19.7)	59 (33.1)	80 (44.9)	2 (1.1)	2 (1.1)	3.69 (0.837)	มาก	4
3.2 ขาดการสนับสนุนแหล่ง เงินทุนในการการการผลิตฝัก	20 (11.2)	46 (25.8)	63 (35.4)	38 (21.3)	11 (6.2)	3.15 (1.074)	ปาน กลาง	6

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n= 178

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
3.3 ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำ ในการทำการผลิตผักจาก หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	25 (14.0)	79 (44.4)	69 (38.8)	5 (2.8)	0 (0)	3.70 (0.743)	มาก	3
3.4 ขาดการสนับสนุนด้าน นโยบายจากภาครัฐในการทำ การผลิตผัก	49 (27.5)	84 (47.2)	43 (24.2)	2 (1.1)	0 (0)	4.01 (0.752)	มาก	1
3.5 ขาดการสนับสนุนการ รวมกลุ่มในการทำการผลิตผัก	53 (29.8)	61 (34.3)	62 (34.8)	1 (0.6)	1 (0.6)	3.92 (0.847)	มาก	2
3.6 การสนับสนุนสถานที่ใน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์	24 (13.5)	64 (36.0)	88 (49.4)	1 (0.6)	1 (0.6)	3.61 (0.745)	มาก	5

จากตารางที่ 4.7 ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรกรทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ได้ดังนี้

ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรกรทำการผลิตผักของเกษตรกร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ปัญหาในการส่งเสริมด้านวิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีปัญหการส่งเสริมเกษตรกรด้านวิธีการส่งเสริม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ปัญหการส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.91) รองลงมาปัญหการส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.90) และปัญหการส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.74) ตามลำดับ

ปัญหการส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกรมีปัญหการส่งเสริมแบบรายบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.90) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีปัญหการส่งเสริมเกษตรกรด้านวิธีการส่งเสริม อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้านคือ) เจ้าหน้าที่ขาดการติดตามให้คำแนะนำในการทำการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 4.05) เกษตรกรไม่สะดวกในการเดินทางมาพบเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.82) ขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 3.77) และการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ไม่สะดวก (ค่าเฉลี่ย 3.65) ตามลำดับ

ปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีปัญหาการส่งเสริมเกษตรด้านวิธีการส่งเสริม อยู่ในระดับมาก 5 ด้านคือขาดการศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 4.01) เนื้อหาในการฝึกอบรมไม่ตรงต่อความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 3.82) ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตผักจากเกษตรกรต้นแบบ (ค่าเฉลี่ย 3.77) ขาดการจัดฝึกอบรมในการทำการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 3.51) และขาดการจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตผักในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.51) ตามลำดับ

ปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีปัญหาการส่งเสริมเกษตรด้านวิธีการส่งเสริม อยู่ในระดับมาก 4 ด้านคือความรู้ในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ค่าเฉลี่ย 4.04) ขาดเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 3.97) ขาดการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 3.90) และขาดแผนพับเกี่ยวกับการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 3.74) ตามลำดับ

ปัญหาการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.03) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีปัญหาการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน คือ ปัญหาความรู้ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 4.11) รองลงมาปัญหาความรู้ด้านการรวมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.02) และปัญหาความรู้ด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.95) ตามลำดับ

ปัญหาการส่งเสริมด้านความรู้ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรมีปัญหาปัญหาการส่งเสริมด้านความรู้ด้านการผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีปัญหาการส่งเสริมเกษตรด้านวิธีการส่งเสริม อยู่ในระดับมาก 4 ด้านคือขาดความรู้ในการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.19) ขาดความรู้ในการเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง (ค่าเฉลี่ย 3.90) ขาดความรู้ในการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.86) และขาดความรู้ในการจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.84) ตามลำดับ

ปัญหาการส่งเสริมด้านความรู้ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมด้านความรู้ด้านการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 4 ด้านคือขาดความรู้ การหาช่องทางในการจัดจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 4.28) ขาดความรู้การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 4.17) ขาดความรู้การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.08) และขาดความรู้การสร้างผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.89) ตามลำดับ

ปัญหาการส่งเสริมด้านความรู้ด้านการรวมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมด้านความรู้ด้านการรวมกลุ่ม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 3 ด้านคือขาดความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.12) ขาดความรู้ในการสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.03) และขาดความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.90) ตามลำดับ

ปัญหาการส่งเสริมด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผัก พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมด้านด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผัก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 5 ด้านคือขาดการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 4.01) ขาดการสนับสนุนการรวมกลุ่มในการทำการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 3.92) ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำในการทำการผลิตผักจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.70) ขาดการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการทำการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 3.69) และการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.61) ตามลำดับ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้านคือขาดการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 3.15)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร

การศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผัก ได้แก่ ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล แบบรายกลุ่ม แบบมวลชน แนวทางการส่งผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก ได้แก่ ด้านความรู้ในการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่ม และ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผัก ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร

ประเด็น	ระดับความสำคัญ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ	
	5	4	3	2	1				
ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร						4.00			
						(0.810)			
1. ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี						3.93	มาก		
						(0.786)			
1.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล						3.92	มาก		
						(0.702)			
1.1.1 เจ้าหน้าที่ควรมีการติดตามให้คำแนะนำในการทำการผลิตผักสม่ำเสมอ	39	106	30	3	0	4.02	มาก	1	
	(21.9)	(59.6)	(16.9)	(1.7)	(0)	(0.676)			
1.1.2 เจ้าหน้าที่ที่มีการบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางโทรศัพท์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ		37	81	59	1	0	3.87	มาก	3
		(20.8)	(45.5)	(33.1)	(0.6)	(0)	(0.739)		
1.1.3 เจ้าหน้าที่ที่มีการบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน ไลน์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ		32	94	51	1	0	3.88	มาก	2
		(18.0)	(52.8)	(28.7)	(0.6)	(0)	(0.691)		
1.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบกลุ่ม						4.04	มาก		
						(0.779)			
1.2.1 ควรมีการจัดฝึกอบรมในการทำการผลิตผักแก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ	18	41	66	44	9	3.08	มาก		
	(10.1)	(23.0)	(37.1)	(24.7)	(5.1)	(1.041)			
1.2.2 ควรมีการสำรวจความต้องการของเนื้อหาในการฝึกอบรมจากเกษตรกรก่อนทำฝึกอบรมในแต่ละครั้ง	49	87	40	2	0	4.03	มาก	3	
	(27.5)	(48.9)	(22.5)	(1.1)	(0)	(0.740)			

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n= 178

ประเด็น	ระดับความสำคัญ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
1.2.3 ควรประสานงานให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก จากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่	40 (22.5)	80 (44.9)	49 (27.5)	7 (3.9)	2 (1.1)	3.84 (0.858)	มาก	4
1.2.4 ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำ แปลงเรียนรู้การผลิตผักในพื้นที่	84 (47.2)	44 (24.7)	41 (23.0)	7 (3.9)	2 (1.1)	4.13 (0.974)	มาก	2
1.2.5 ควรมีการจัดศึกษาดูงานนอก สถานที่เกี่ยวกับการผลิตผักแก่ เกษตรกรอย่างทั่วถึง	90 (50.6)	69 (38.8)	16 (9.0)	3 (1.7)	0 (0)	4.38 (0.721)	มาก ที่สุด	1
1.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบมวลชน						3.99 0.789	มาก	
1.3.1 ควรมีการจัดทำเอกสารคู่มือ เกี่ยวกับการผลิตผักเผยแพร่แก่ เกษตรกร	31 (17.4)	111 (62.4)	33 (18.5)	3 (1.7)	0 (0)	3.96 0.654	มาก	4
1.3.2 ควรมีการจัดทำแผ่นพับเกี่ยวกับ การผลิตผักเผยแพร่แก่เกษตรกร	45 (25.3)	92 (51.7)	37 (20.8)	2 (1.1)	2 (1.1)	3.99 0.781	มาก	3
1.3.3 ควรมีการจัดนิทรรศการหรือ กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก ในวันต่าง ๆ เช่น อำเภอเคลื่อนที่ การ จัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	43 (24.2)	90 (50.6)	39 (21.9)	4 (2.2)	2 (1.1)	3.94 0.808	มาก	5
1.3.4 ควรมีการให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตผักผ่าน สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อย่าง สม่ำเสมอ	65 (36.5)	90 (50.6)	19 (10.7)	4 (2.2)	0 (0)	4.21 0.721	มาก ที่สุด	1
1.3.5 ควรมีการให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตผักผ่าน ช่องทางเฟซบุ๊กอย่างต่อเนื่อง	31 (17.4)	94 (52.8)	26 (14.6)	25 (14.0)	2 (1.1)	3.71 (0.952)	มาก	6
1.3.6 ควรมีการให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตผักผ่าน ช่องทางยูทูปอย่างต่อเนื่อง	76 (42.7)	54 (30.3)	48 (27.0)	0 (0)	0 (0)	4.16 (0.822)	มาก	2

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความสำคัญ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
1.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ						4.37	มาก	
						(0.761)	ที่สุด	
1.4.1 ควรมีการให้ความรู้สร้างแบรนด์ ตัวเองผ่านทางเว็บไซต์ (web site)	94 (52.8)	73 (41.0)	8 (4.5)	3 (1.7)	0 (0)	4.45 (0.664)	มาก	1 ที่สุด
1.4.2 ควรมีการให้ความรู้การใช้ Facebook มาใช้ในการขายออนไลน์	92 (51.7)	50 (28.1)	32 (18.0)	3 (1.7)	1 (0.6)	4.29 (0.858)	มาก	2 ที่สุด
2. ข้อเสนอแนะแนวทางการด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี						4.13	มาก	
						(0.821)		
2.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการด้านความรู้ด้านการผลิตตามการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี						4.15	มาก	
						(0.814)		
2.1.1 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการ บริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางการ ผลิตผักแก่เกษตรกรที่สนใจ	79 (44.4)	55 (30.9)	44 (24.7)	0 (0)	0 (0)	4.20 (0.810)	มาก	1
2.1.2 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการ จัดระบบการผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ	64 (36.0)	78 (43.8)	36 (20.2)	0 (0)	0 (0)	4.16 (0.735)	มาก	3
2.1.3 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการ บริหารจัดการศัตรูพืชแก่เกษตรกรที่ สนใจ	78 (43.8)	54 (30.3)	46 (25.8)	0 (0)	0 (0)	4.18 (0.817)	มาก	
2.1.4 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการ แปรรูปผลผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ	77 (43.3)	36 (20.2)	65 (36.5)	0 (0)	0 (0)	4.07 (0.893)	มาก	4
2.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการความรู้ ด้านการตลาด						4.13	มาก	
						(0.849)		
2.2.1 ควรมีการให้ความรู้ในการหา ช่องทางในการจัดจำหน่ายแก่ เกษตรกรที่สนใจ	79 (44.4)	38 (21.3)	61 (34.3)	0 (0)	0 (0)	4.10 (0.884)	มาก	2
2.2.2 ควรมีการให้ความรู้ในการเพิ่ม มูลค่าสินค้าเกษตรแก่เกษตรกรที่สนใจ	77 (43.3)	55 (30.9)	46 (25.8)	0 (0)	0 (0)	4.17 (0.815)	มาก	1

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n= 178

ประเด็น	ระดับความสำคัญ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
2.3 ข้อเสนอแนะแนวทางความรู้ด้านการรวมกลุ่ม						4.12	มาก	
						(0.800)		
2.3.1 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม	88 (49.4)	53 (29.8)	37 (20.8)	0 (0)	0 (0)	4.29 (0.790)	มาก ที่สุด	2
2.3.2 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย	94 (52.8)	60 (33.7)	12 (6.7)	12 (6.7)	0 (0)	4.33 (0.874)	มาก ที่สุด	1
2.3.3 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม	27 (15.2)	82 (46.1)	65 (36.5)	4 (2.2)	0 (0)	3.74 (0.737)	มาก	3
3. ข้อเสนอแนะแนวทางด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี						3.95	มาก	
						(0.775)		
3.1 ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและราคาถูก เช่น ต้นพันธุ์ ปุ๋ย	38 (21.3)	82 (46.1)	57 (32.0)	1 (0.6)	0 (0)	3.88 (0.738)	มาก	7
3.2 ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการทำการผลิตผัก	50 (28.1)	77 (43.3)	49 (27.5)	2 (1.1)	0 (0)	3.98 (0.777)	มาก	3
3.3 ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช	32 (18.0)	97 (54.5)	47 (26.4)	2 (1.1)	0 (0)	3.89 (0.693)	มาก	6
3.4 ควรมีการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำการผลิตผักอย่างต่อเนื่อง	62 (34.8)	72 (40.4)	42 (23.6)	2 (1.1)	0 (0)	4.09 (0.790)	มาก	1
3.5 ควรมีการแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนในการทำการผลิตผักอย่างต่อเนื่อง	58 (32.6)	70 (39.3)	48 (27.0)	2 (1.1)	0 (0)	4.03 (0.802)	มาก	2
3.6 ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่รวมกลุ่มเกี่ยวกับการผลิตผัก	51 (28.7)	70 (39.3)	55 (30.9)	2 (1.1)	0 (0)	3.96 (0.801)	มาก	4
3.7 ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่สร้างเครือข่ายการผลิตผักกับกลุ่มอื่น ๆ	40 (22.5)	64 (36.0)	73 (41.0)	1 (0.6)	0 (0)	3.80 (0.789)	มาก	8

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n= 178

ประเด็น	ระดับความสำคัญ (จำนวน /ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
3.8 ควรมีการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในพื้นที่	51 (28.7)	69 (38.8)	57 (32.0)	1 (0.6)	0 (0)	3.95 (0.811)	มาก	5

จากตารางที่ 4.8 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผัก พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.04) ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.99) และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.92) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.92) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 3 ด้านคือเจ้าหน้าที่ควรมีการติดตามให้คำแนะนำในการทำการผลิตผักสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.02) รองลงมาคือเจ้าหน้าที่มีการบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ (ค่าเฉลี่ย 3.88) และเจ้าหน้าที่มีการบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางโทรศัพท์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ (ค่าเฉลี่ย 3.87) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะทางด้านการส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ควรมีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการผลิตผักแก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 4.38) มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตผักในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 4.13) รองลงมาคือควรมีการสำรวจความต้องการของเนื้อหาในการฝึกอบรมจากเกษตรกรก่อนทำฝึกอบรมในแต่ละครั้ง (ค่าเฉลี่ย 4.03) และควรประสานงานให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตผักจาก

เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.84) ตามลำดับมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ควรมีการจัดฝึกอบรมในการทำการผลิตผักแก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.08)

ข้อเสนอแนะทางด้านการจัดการส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบมวลชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตผักผ่านสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.21) มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตผักผ่านช่องทางยูทูบอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.16) รองลงมาคือ ควรมีการจัดทำแผ่นพับเกี่ยวกับการผลิตผักเผยแพร่แก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.99) ควรมีการจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการผลิตผักเผยแพร่แก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.96) ควรมีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักในวันต่าง ๆ เช่น อำเภอเคลื่อนที่ การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ (ค่าเฉลี่ย 3.94) และ ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตผักผ่านช่องทางเฟซบุ๊กอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.71) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการส่งเสริมส่งผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.37) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ควรมีการให้ความรู้สร้างแบรนด์ตัวเองผ่านทางเว็บไซต์ (web site) (ค่าเฉลี่ย 4.45) และ ควรมีการให้ความรู้การใช้ Facebook มาใช้ในการขายออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 4.29) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการปลูกผัก ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการปลูกผัก พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการปลูกผัก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ข้อเสนอแนะแนวทางการรู้ด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.15) รองลงมาคือข้อเสนอแนะแนวทางการตลาด (ค่าเฉลี่ย 4.13) และข้อเสนอแนะแนวทางการรวมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.12) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะแนวทางการรู้ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการรู้ด้านการผลิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางการผลิตผักแก่เกษตรกรที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.20) รองลงมาคือควรส่งเสริมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืชแก่เกษตรกรที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.16) และ ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการจัดระบบการผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.07) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ควรมีการให้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแก่เกษตรกรที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.17) รองลงมาคือควรมีการให้ความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่ายแก่เกษตรกรที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.10) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความรู้ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความรู้ด้านการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้านคือควรส่งเสริมให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.33) และควรส่งเสริมให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.29) ตามลำดับ มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 1 ด้านคือควรส่งเสริมให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 3.74)

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความรู้ด้านการรวมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมด้านการรวมกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้านคือควรส่งเสริมให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.33) และควรส่งเสริมให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.29) ตามลำดับ มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 1 ด้านคือควรส่งเสริมให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 3.74)

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการปลูกผัก ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการปลูกผัก พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการปลูกผักในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 8 ด้าน คือ ควรมีการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำการผลิตผักอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.09) ควรมีการแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนในการทำการผลิตผักอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.03) ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการทำการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 3.98) ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่รวมกลุ่มเกี่ยวกับการผลิตผัก (ค่าเฉลี่ย 3.96) ควรมีการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.95) ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช (ค่าเฉลี่ย 3.89) ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและราคาถูก เช่น ดินพันธุ์ ปุ๋ย (ค่าเฉลี่ย 3.88) และควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่สร้างเครือข่ายการผลิตผักกับกลุ่มอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.80) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญโดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 3) สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 4) ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 5) ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินงานวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ผลิตผัก ในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย จำนวนทั้งหมด 320 ราย ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณตามวิธีการของ Taro Yamane ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 178 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยกำหนดข้อมูลที่ต้องการในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วยคำถามประเภทกำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ หรือคำถามปลายปิด (Close-ended question) และคำถามประเภทที่เปิดโอกาสให้ผู้แสดงความคิดเห็น หรือคำถามปลายเปิด (Open-ended question) เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตอนที่ 3 สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตอนที่ 4 ปัญหาการส่งเสริมเกษตรกรทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ (Pre test) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ตามวิธีการของ Cronbach ของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach alpha of coefficient) ได้ค่า 0.880 โดย กัลวัฒน์ มัญชะสิงห์ (2557, น. 3) แนะนำว่า โดยทั่วไปแล้วค่าความเที่ยงของแบบสอบถามต้องมีค่ามากกว่า 0.7 หมายความว่า แบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับงานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติคือ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) *สภาพทางสังคมของเกษตรกร* ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย ร้อยละ 59.0 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 47.51 ปี ร้อยละ 59.0 ร้อยละ 59.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 80.9 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.45 คนและร้อยละ 21.5 เป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

2) *สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร* ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักในเขตอำเภอผาขาว จังหวัดเลย มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 3.31 คน ร้อยละ 49.4 มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองและเช่า มีขนาดพื้นที่ทำเกษตร เฉลี่ย 18.31 ไร่ มีขนาดพื้นที่ทำการผลิตผัก เฉลี่ย 5.53 ไร่ มีประสบการณ์การทำงานผลิตผัก เฉลี่ย 4.72 ปี รายได้จากภาคการเกษตร เฉลี่ย 92,174.16 บาท มีรายได้จากการทำการผลิตผัก เฉลี่ย 34,398.88 บาท

1.3.2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เป็นดังนี้

1) *แหล่งน้ำ* ร้อยละ 95.5 ผู้ตอบได้ถูกต้องมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มากที่สุดคือหากแหล่งน้ำมีความเสี่ยงจากการปนเปื้อนสารเคมี และ/หรือจุลินทรีย์ ควรหาแหล่งน้ำใหม่ หรือทำการบำบัดแหล่งน้ำเดิม

2) *พื้นที่ปลูก* ร้อยละ 93.8 ผู้ตอบได้ถูกต้องมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มากที่สุดคือไม่ใช่พื้นที่ที่มีความเสี่ยงในการปลูกพืชอาหาร

3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ร้อยละ 81.5 ผู้ตอบได้ถูกต้องมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามเกษตรดีมากที่สุดคือวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผสมแล้วที่เหลือค้างในอุปกรณ์ หรือ เครื่องมือที่ใช้ฉีดพ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตร สามารถเก็บมาใช้ในครั้งต่อไปได้

4) การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง ร้อยละ 96.1 ผู้ตอบได้ถูกต้องมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มากที่สุดคือระหว่างรอการขนย้ายผลิตผล ควรจัดวางภาชนะที่บรรจุผลิตผลไว้ในที่กลางแจ้งมีแดดส่อง

5) การบันทึกข้อมูล ร้อยละ 77.5 ผู้ตอบได้ถูกต้องมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มากที่สุดคือภาชนะบรรจุผลิตผล ต้องทำเครื่องหมายแสดงไว้

6) การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช ร้อยละ 95.5 ผู้ตอบได้ถูกต้องมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มากที่สุดคือมีการสำรวจการระบาดของศัตรูพืชเป็นระยะ ๆ

7) การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ ร้อยละ 92.1 ผู้ตอบได้ถูกต้องมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มากที่สุดคือวิธีการให้น้ำในระบบการผลิต ควรมีความเหมาะสมกับความต้องการของพืช และกิจกรรมการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนการผลิต และให้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

8) การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 98.3 ผู้ตอบได้ถูกต้องมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มากที่สุดคือน้ำที่นำมาใช้ล้างผลิตผลเบื้องต้นเป็นน้ำอะไรก็ได้

ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 46.1 มีความรู้ในระดับมาก โดยมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก ตามเกษตรดีที่เหมาะสม เฉลี่ย 10.85 ข้อ

1.3.3 สภาพการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร เป็นดังนี้

1) สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร เป็นดังนี้

(1) ด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ก. ด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผัก ในภาพรวมเกษตรกรได้รับการส่งเสริมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่าเกษตรกรมีสภาพการส่งเสริมการผลิตผัก อยู่ในระดับปานกลาง

(1) เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคลในระดับมาก

(2) เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบกลุ่ม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบกลุ่มในระดับมากและปานกลาง

(3) เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบมวลชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบมวลชนในระดับมาก

(4) เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางการส่งผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในระดับมากที่สุด

2) เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางด้านความรู้เกี่ยวกับการปลูกผัก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางด้านความรู้เกี่ยวกับการปลูกผัก ในระดับมาก

(1) เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางความรู้ด้านการผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางความรู้ด้านการผลิต ในระดับมาก

(2) เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางความรู้ด้านการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางความรู้ด้านการตลาด ในระดับมากและปานกลาง

(3) เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางความรู้ด้านการรวมกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางความรู้ด้านการรวมกลุ่มในระดับมากและมากที่สุด

3) เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการปลูกผัก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการปลูกผัก ในระดับมาก

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย มีสิ่งที่ควรอภิปราย ดังต่อไปนี้

2.1 สภาพพื้นฐานของเกษตรกรที่ผลิตผักในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

2.1.1 สภาพทางสังคม

เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเพศหญิง สอดคล้องกับสร้อยสุดา แสงจันทร์ (2560, น. 64) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ (ผักปลอดสารพิษ) ของสมาชิกชุมชนบ้านถ้ำเสือ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นหญิงร้อยละ 70

อายุ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 47.51 ปี สอดคล้องกับพัฐพงษ์ มาเกต (2562, น.2035) ศึกษาการพัฒนาระบบการผลิตพืชของเกษตรกรในจังหวัดชัยนาท พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 51.4 ปี

ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่เกษตรกร จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับพัฐพงษ์ มาเกต (2562, น.2035) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา อาจเนื่องมาจากสมัยคนจะเรียนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาที่เพียงพอแล้ว และมีฐานะค่อนข้างยากจน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.45 คน สอดคล้องกับวิรัช ชัยธิดา (2562, น. 191) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกผักปลอดสารพิษในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน

จำนวนแรงงานในครัวเรือน เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 3.31 คน สอดคล้องกับพัฐพงษ์ มาเกต (2562, น.2035) พบว่าจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.06 อาจเนื่องมาจากสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวเข้าไปทำงานในเมืองใหญ่

2.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

ลักษณะการถือครองที่ดิน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเองและเช่า สอดคล้องกับจุฬาลักษณ์ ทิวกระโทก (2558, น. 770) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินเองมีที่ดินเฉลี่ย 7.76 ไร่ต่อครัวเรือน

ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 18.31 ไร่ สอดคล้องกับจำเลย หมื่นวัน (2558, น. 4) ศึกษาการยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตร 18 ไร่

ขนาดพื้นที่ทำการผลิตผัก พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ทำการผลิตผัก เฉลี่ย 5.53 ไร่ ในขณะที่ศรัณยา ปัญญาอิน (2563, น. 1473) มีจำนวนพื้นที่ในปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษเฉลี่ย 9 ไร่ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการปลูกผักและชนิดของผักของแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

ประสบการณ์การทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์การทำการผลิตผักเฉลี่ย 4.72 ปีแตกต่างกับศรัณยา ปัญญาอิน (2563, น. 1473) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกผักปลอดสารพิษเฉลี่ย 17 ปี อาจเนื่องมาจากเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาวซึ่งในอดีตปลูกพืชไร่เป็นหลัก และเพิ่งมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่มาปลูกผัก

รายได้จากการทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตร เฉลี่ย 92,174.16 บาทแตกต่างกับจำเลย หมื่นวัน (2558, น. 4) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตรเฉลี่ย 356,499.35 บาทต่อปี ไร่ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการปลูกผักและชนิดของผักของแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

รายได้จากการทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการทำการผลิตผัก เฉลี่ย 34,398.88 บาทสอดคล้องกับจุฬาลักษณ์ ทิวระโทก (2558, น. 770) พบว่า มีรายได้จากการประกอบอาชีพปลูกผักเฉลี่ยต่อเดือน 12,372.22 บาท และแตกต่างกับศรัณยา ปัญญาอิน (2563, น. 1473) พบว่า เกษตรกร มีรายได้จากการเพาะปลูกผักเฉลี่ย 128,343 บาทต่อปี ไร่ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการปลูกผักและชนิดของผักของแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน และเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่อำเภอผาขาวผลิตผักเป็นอาชีพรอง

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพฯ พัดแข้งกับพัฐพงษ์ มาเกต (2562, น.2035) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

2.3 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก ตามเกษตรดีที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีระดับความรู้เฉลี่ย 10.85 เนื่องจากภาครัฐได้มีการจัดอบรมสัมมนาทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจในการผลิตผักมากขึ้น สอดคล้องที่ศรัณยา ปัญญาอิน (2563, น. 1474) เกษตรกรมีความรู้มีความรู้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 75.46

2.4 สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

2.4.1 สภาพการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

สภาพการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีได้รับการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยทางภาครัฐมีการส่งเสริมแบบมวลชนซึ่งได้จัด เอกสารคู่มือเกี่ยวกับการการปลูกผัก เอกสารแผ่นพับเกี่ยวกับการการปลูกผักและมีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการการปลูกผักให้แก่เกษตรกร ซึ่งแตกต่างกับกับจิราภรณ์ หล้าดวงดี (2563, น. 1272) พบว่า การส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการได้รับการส่งเสริมน้อยในเรื่อง ขาดแปลงต้นแบบในการศึกษาดูงาน การส่งเสริมไม่ต่อเนื่อง ขาดสื่อในการส่งเสริมความรู้เรื่องการผลิตผักปลอดภัย ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษา

2.4.2 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมการปลูกผักในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีความต้องการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ความต้องการการส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.79) รองลงมาความต้องการการส่งเสริมแบบรายบุคคล และความต้องการส่งเสริมแบบมวลชน ตามลำดับ สอดคล้องกับจิราภรณ์ หล้าดวงดี (2563, น. 1277) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เพิ่งจะเริ่มทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีความต้องการคำแนะนำจากทางภาครัฐ ได้แก่ การฝึกปฏิบัติ สาธิต บรรยาย และมี การทัศนศึกษา

2.5 ปัญหาการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชน รองลงมาปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคล และปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่ม ตามลำดับ ขัดแย้งกับจิราภรณ์ หล้าดวงดี (2563, น. 1277) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับปัญหาน้อยในเรื่องขาดแปลงต้นแบบในการศึกษาดูงาน การส่งเสริมไม่

ต่อเนื่อง ขาดสื่อในการส่งเสริมความรู้เรื่องการผลิตผักปลอดภัย ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษา อาจเนื่องจากเมื่อก่อนเกษตรกรจะเน้นการทำพืชไร่เป็นส่วนใหญ่ ทางเจ้าหน้าที่จึงเน้นหนักไปส่งเสริมการผลิตทางด้านพืชไร่ จึงทำให้เกษตรกรผู้ปลูกผักในพื้นที่อำเภอผาขาว พบปัญหาการส่งเสริมเกษตรกรทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อยู่ในระดับมาก

2.6 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบกลุ่ม ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบมวลชน และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล ตามลำดับ สอดคล้องกับพัฐพงษ์ มาเกต (2562, น.2037) พบว่า เกษตรกรมีการเห็นด้วยต่อประเด็นข้อเสนอแนะระดับมากที่สุดประเด็น ดังนี้ เกษตรกรควรได้รับการส่งเสริม/สนับสนุนเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาโรคพืชตกต่ำ การลดการระบาดของโรคและแมลง โดยการปรับระบบการผลิตพืชให้เหมาะสม การลดการใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตพืช เพื่อลดต้นทุนการผลิต การลดปัญหาการขาดทุนในการผลิตพืช การส่งเสริมให้มีความหลากหลายในระบบการผลิตพืชเพื่อเพิ่มรายได้ทางการเกษตร การส่งเสริมการผลิตพืชให้เหมาะสมเพื่อความคุ้มค่าของการลงทุนในการผลิตพืช และการลดปัญหาความเสียหายของการผลิตพืชจากภัยธรรมชาติ เกษตรกรมีการเห็นด้วยระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ การแก้ไขปัญหาคุณภาพผลผลิตพืชไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน และการลดความเสี่ยงจากการทานาปรังโดยการปลูกพืชที่เหมาะสม ในขณะที่ศรัณยา ปัญญาฮีน (2563, น. 1476) เกษตรกรมีความปรารถนาที่จะให้หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาช่วยสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เพื่อผลักดันให้ผลผลิตของเกษตรกรสามารถจำหน่ายสู่ตลาดภายนอกชุมชนได้และปลูกฝังให้คนในชุมชนหันมาบริโภคผักปลอดสารพิษ รวมถึงการหนุนเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่มีความสามารถในการใช้ช่องทางสื่อออนไลน์สำหรับการจำหน่ายสินค้าผักปลอดภัยได้

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าข้อสำคัญเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการผลิตฝักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีประเด็นสำคัญที่ควรเสนอแนะไว้ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ด้านประเด็นการได้รับการส่งเสริม จากผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมเกษตรกรได้รับการส่งเสริมการผลิตฝักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐมีการแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการผลิตยังไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะต่อกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

1) เกษตรกร ควรมีให้ความร่วมมือและให้ความสำคัญในการเข้าร่วมการจัดเวทีประชุมร่วมกันเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในการส่งเสริมการผลิตฝักของเกษตรกร

2) เจ้าหน้าที่รัฐควรมีการแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3) เจ้าหน้าที่ควรจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการการผลิตฝัก แนวทางในการสร้าง แบนด์ผ่านทางเว็บไซต์ การสร้างเฟสบุ๊ค

4) หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประสานงานในเรื่องช่องทางการจำหน่ายผลผลิตฝักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี รวมถึงความแตกต่างของราคาฝัก เพื่อเกษตรกรเล็งเห็นและให้ความสำคัญในการลดการใช้สารเคมี

3.1.2 ด้านประเด็นความต้องการการส่งเสริม จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมการผลิตฝักการผลิตฝักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นภาครัฐควรจัดการจัดฝึกอบรมการปลูกฝัก การจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการปลูกฝัก การจัดทำแปลงเรียนรู้การการปลูกฝักในพื้นที่ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะต่อกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1) เจ้าหน้าที่รัฐควรมีการแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2) หน่วยงานส่งเสริมการเกษตรควรมีการจัดฝึกอบรมการผลิตฝักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3) หน่วยงานเกษตรควรจัดให้มีเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4) หน่วยงานรัฐให้ความรู้ในการสร้างเว็บไซต์ (web site) เป็นของตนเองมีเครื่องหมายการค้า Facebook เพื่อเป็นช่องทางโปรโมชันและการจัดจำหน่าย

3.1.3 ด้านประเด็นข้อเสนอแนะการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีความสนใจทางด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะต่อกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1) ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2) ควรมีการให้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแก่เกษตรกร

3) ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย สร้างแบรนด์สินค้า การประชาสัมพันธ์

4) ควรมีการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อย่างต่อเนื่อง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร

3.2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.2.3 ควรมีการศึกษาเกษตรกรผู้ผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในจังหวัดอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการส่งเสริมด้านระบบการจัดการคุณภาพเกษตรกรที่ดีที่เหมาะสมให้ดียิ่งขึ้น

3.3.4 ควรมีการวิจัยเจาะลึกเพื่อหารูปแบบการจัดการกลุ่มเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในการผลิตผักโดยเลือกศึกษากลุ่มที่มีความพร้อมในการให้ความร่วมมือและสร้างเครือข่ายร่วมกันเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน

บรรณานุกรม



บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). รายงานภาพรวมผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน.
สืบค้นเมื่อ วันที่ 5 เมษายน 2564 จาก www.sceb.doac.go.th.
- กัลชัญญา เพชรล้ำ (2563). *สินค้าผัก ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง*. สำนักส่งเสริมการค้าสินค้า
เกษตรและอุตสาหกรรม, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ มีนาคม 2563.
- จำเริญ หมั่นวัน. (2558). *การยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัด
ปทุมธานี*. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ครั้งที่ 8.
- จินดา ขลิบทอง. (2555). *แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาวิสาหกิจ
ชุมชนสนามคลีมะม่วงส่งออก ตำบลสนามคลี อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี*.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช:ม.ป.ท.
- จิราภรณ์ หล้าดวง. (2563). *แนวทางการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร ตำบลหนองแวง
โสภนระ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น*. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10.
- จุฬาลักษณ์ ทิวกระโทก. (2558). *ปัญหาและความต้องการพัฒนาการประกอบอาชีพปลูกผัก
ของเกษตรกร ตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี*. ฉบับภาษาไทย
สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
2558.
- เจริญ สานศิลป์.(2534). *วัฒนธรรม: การเกษตรยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เต็มศักดิ์ คทาวณิช. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ทองคำ พิลาภรณ์. (2554). *ความต้องการการพัฒนาการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่หลังนา
ของเกษตรกร อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช:
ม.ป.ท.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *จิตวิทยาการบริหารบุคคล*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริม
กรุงเทพมหานคร.
- ปัญญาภรณ์ เอี่ยมละออ. (2551). *ความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรทัณฑสถานหญิง
ชลบุรี จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ
บริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ปัทม์ปวีณ วรรณกรณ์รุ้ง. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อหนี้สินของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย ข้าว และมันสำปะหลัง: กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี และเพชรบุรี*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์:ม.ป.ท.
- พจนานุกรมในไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554).
- พัฐพงษ์ มาเกต. (2562). *การพัฒนาระบบการผลิตพืชของเกษตรกรในจังหวัดชัยนาท*. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ครั้งที่ 8.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2550). *ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ. 1887-ค.ศ.1970)*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณธิดา เบญจกุล. (2556). *การผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอปะเหลียนจังหวัดตรัง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิจิตรา เหลียวตระกูล. *พฤติกรรมการผลิตผักและทัศนคติในการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วารสาร. แก่นเกษตร 47 (5) : 1045-1056 (2562). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์พระนครศรีอยุธยา หันตรา.
- วิรัช ชัยธมา. (2562). *ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกผักปลอดภัยในอำเภอสารภีจังหวัดเชียงใหม่*. แก่นเกษตร 47 ฉบับพิเศษ 1 : (2562). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรัณยา ปัญญาเย็น. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง*. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ครั้งที่ 13 ประจำปีการศึกษา 2563.
- ศรีชล ฉายาพงษ์. (2553). *ความต้องการพัฒนาตนเองของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน สังกัดกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธร ภาค 2*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สร้อยสุดา แสงจันทร์. (2560). *แนวทางการเพิ่มผลผลิตของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ (ผักปลอดสารพิษ) ของสมาชิกชุมชนบ้านท่าเสา อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี*. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). *กรอบแนวทางการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน*. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ.2560 – 2564). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

Chang. (1974). *Measuring Organizational Improvement Impact*. [n.p.] : Jossey Bass Pfeiffer.

Maslow, Abraham M. 1954. *Motivation and Personality*. New York : Harper and Row.

McClelland, D. C. (1961). *The Achieving Society*. New York: D. Van Nostrand.





ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ



ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เลขที่.....

วันที่สัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์เกษตรกร

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

คำชี้แจง โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมคำลงในช่องว่าง

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

1.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ไม่ได้ศึกษา () 2. ประถมศึกษา
 () 3. มัธยมศึกษาตอนต้น () 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 () 5. อนุปริญญา/ปวส. () 6. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 () 7. ปริญญาตรีขึ้นไป () 8. อื่น ๆ ระบุ.....

4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

5. จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

1. ลักษณะการถือครองที่ดิน

() 1. ของตนเองทั้งหมด () 2. ของตนเองและเช่า () 3. เช่าทั้งหมด

2. ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน.....ไร่.....งาน

3. ขนาดพื้นที่ทำการผลิตผัก จำนวน.....ไร่.....งาน

4. ประสบการณ์การทำทำการปลูกผัก จำนวน.....ปี

5. รายได้จากการทำการเกษตร ปีการผลิต 2562/63 จำนวน.....บาท

6. รายได้จากการทำการปลูกผัก ปีการผลิต 2562/63 จำนวน.....บาท

7. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร

- () 1. ไม่ได้เป็นสมาชิก
- () 2. เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 2.1 สหกรณ์ภาคการเกษตร () 2.2 กลุ่มเกษตรกร
- () 2.3 กลุ่มส่งเสริมอาชีพ () 2.4 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- () 2.5 วิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย () 2.6 สมาคม.....
- () 2.7 อาสาสมัครเกษตร () 2.8 กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน
- () 2.9 ลูกค้า ธ.ก.ส. () 10. อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบ หากท่านคิดว่า “ถูก” หรือ “ผิด”

ประเด็นความรู้	คำตอบ	
	ถูก	ผิด
1. แหล่งน้ำ		
1.1 หากแหล่งน้ำมีความเสี่ยงจากการปนเปื้อนสารเคมี และ/หรือจุลินทรีย์ ควรหาแหล่งน้ำใหม่ หรือทำการบำบัดแหล่งน้ำเดิม	✓	
1.2 หากพบว่ามีความเสี่ยงของการปนเปื้อน ไม่ต้องมีการตรวจวิเคราะห์น้ำซ้ำ		✓
2. พื้นที่ปลูก		
2.1 ไม่ใช่พื้นที่ที่ปนเปื้อนสารเคมีและจุลินทรีย์ของแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตผัก	✓	
2.2 พื้นที่ที่เคยใช้เลี้ยงสัตว์ไม่ควรปลูกผักที่รับประทานสด	✓	
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร		
3.1 ควรหลีกเลี่ยงการผสมวัตถุอันตรายทางการเกษตร เช่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชมากกว่า 2 ชนิด ยกเว้นกรณีที่มีคำแนะนำจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ	✓	
3.2 วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผสมแล้วที่เหลือค้างในอุปกรณ์ หรือ เครื่องมือที่ใช้ฉีดพ่นวัตถุอันตราย		✓
ทางการเกษตร สามารถเก็บมาใช้ในครั้งต่อไปได้		

ประเด็นความรู้	คำตอบ	
4. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง		
4.1 ควรจัดเรียงผลิตผลภายในภาชนะบรรจุอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันการกระทบกระเทือนขณะขนย้าย	✓	
4.2 ระหว่างรอการขนย้ายผลิตผล ควรจัดวางภาชนะที่บรรจุผลิตผลไว้ในที่กลางแจ้งมีแดดส่อง		✓
5. การบันทึกข้อมูล		
5.1 ภาชนะบรรจุผลิตผล ต้องทำเครื่องหมายแสดงไว้ เพื่อให้สามารถตามสอบได้ว่าผลิตผลมาจาก บริเวณผลิตใด	✓	
5.2 เอกสารการบันทึกเป็นหลักฐาน เก็บบันทึก 1 ปี แล้วสามารถทิ้งได้เลย		✓
6. การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช		
6.1 การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืชควรมีการสำรวจการระบาดของศัตรูพืชเป็นระยะ ๆ	✓	
6.2 มีการจัดการและกำจัดชิ้นส่วนของพืชที่มีโรคและแมลงเข้าทำลาย โดยเก็บออกจากแปลงปลูก และเผาทำลาย	✓	
7. การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ		
7.1 วิธีการให้น้ำในระบบการผลิต ควรมีความเหมาะสมกับความต้องการของพืช และกิจกรรมการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนการผลิต และให้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	✓	
7.2 ทำความสะอาดเครื่องมือ และอุปกรณ์ทางการเกษตร รวมทั้งภาชนะบรรจุและรถขนส่งผลิตผลทุกครั้งก่อนและหลังใช้งาน	✓	
8. การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว		
8.1 น้ำที่นำมาใช้ล้างผลิตผลเบื้องต้นเป็นน้ำอะไรก็ได้		✓

ตอนที่ 3 สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตร
ที่ดีของเกษตรกร

3.1 การส่งเสริมการส่งเสริมการผลิตผักของเกษตรกร

คำชี้แจง เกษตรกรได้รับส่งเสริมการผลิตผักในระดับใด และมีความต้องการส่งเสริมการผลิตผักใน
ระดับใด โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความต้องการของท่านในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้
ระดับความต้องการ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ที่	ประเด็น	ระดับการส่งเสริม					ระดับความต้องการส่งเสริม					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1	ด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตผัก											
	1.1 ส่งเสริมแบบรายบุคคล											
	1.1.1											การติดตามให้คำแนะนำในการผลิตจากเจ้าหน้าที่
	1.1.2											เจ้าหน้าที่รัฐมีการแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการผลิต
	1.1.3											การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการการปลูกผักจากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่
	1.2 การส่งเสริมแบบกลุ่ม											
	1.2.1											การจัดฝึกอบรมการปลูกผัก
	1.2.2											การจัดทำแปลงเรียนรู้การปลูกผักในพื้นที่
	1.2.3											การจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการการปลูกผัก
	1.3 การส่งเสริมแบบมวลชน											
	1.3.1											เอกสารคู่มือเกี่ยวกับการการปลูกผัก
	1.3.2											เอกสารแผ่นพับเกี่ยวกับการการปลูกผัก
	1.3.3											การจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการการปลูกผัก

ที่	ประเด็น	ระดับการส่งเสริม					ระดับความต้องการส่งเสริม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	3.3 โครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ ถนน										
	3.4 การสนับสนุนสถานที่ในการ จำหน่ายผลิตภัณฑ์										

ตอนที่ 4 ปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
คำชี้แจง เกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมการผลิตผักในระดับใด โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน
 ช่องระดับปัญหาของท่านในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้
 ระดับปัญหา 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	ปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรกรการผลิตผัก					
	1.1 ปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคล					
	1.1.1 ขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการผลิตผัก					
	1.1.2 เจ้าหน้าที่ขาดการติดตามให้คำแนะนำในการทำการผลิตผัก					
	1.1.3 เกษตรกรไม่สะดวกในการเดินทางมาพบเจ้าหน้าที่					
	1.1.4 การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ไม่สะดวก					
	1.1.5 อื่น ๆ (ระบุ)					
	1.2 ปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่ม					
	1.2.1 ขาดการจัดฝึกอบรมในการทำการผลิตผัก					
	1.2.2 เนื้อหาในการฝึกอบรมไม่ตรงต่อความต้องการ					
	1.2.3 ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตผักจาก เกษตรกรต้นแบบ					
	1.2.4 ขาดการจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตผักในพื้นที่					
	1.2.5 ขาดการศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการผลิตผัก					
	1.2.6 อื่น ๆ (ระบุ)					

ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
	1.3 ปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชน					
	1.3.1 ขาดเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการผลิตผัก					
	1.3.2 ขาดแผ่นพับเกี่ยวกับการผลิตผัก					
	1.3.3 ขาดการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิตผัก					
	1.3.4 ความรู้ในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์					
	1.3.5 อื่น ๆ (ระบุ)					
2	ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก					
	2.1 ปัญหาความรู้ด้านการผลิต					
	2.1.1 ขาดความรู้ในการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร					
	2.1.2 ขาดความรู้ในการเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง					
	2.1.3 ขาดความรู้ใน การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ					
	2.1.4 ขาดความรู้ในการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว					
	2.2 ปัญหาความรู้ด้านการตลาด					
	2.2.1 ขาดความรู้การสร้างผลิตภัณฑ์					
	2.2.2 ขาดความรู้การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร					
	2.2.3 ขาดความรู้ การหาช่องทางในการจัดจำหน่าย					
	2.2.4 ขาดความรู้การโฆษณา การประชาสัมพันธ์					
	2.3 ปัญหาความรู้ด้านการรวมกลุ่ม					
	2.3.1 ขาดความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม					
	2.3.2 ขาดความรู้ในการสร้างเครือข่าย					
	2.3.3 ขาดความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม					
	2.3.4 อื่น ๆ (ระบุ)					

ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3	ปัญหาด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตฝัก					
	3.1 ขาดการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการทำการผลิตฝัก					
	3.2 ขาดการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำการผลิตฝัก					
	3.3 ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำในการทำการผลิตฝักจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
	3.4 ขาดการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำการผลิตฝัก					
	3.5 ขาดการสนับสนุนการรวมกลุ่มในการทำการผลิตฝัก					
	3.6 การสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์					
	3.8 อื่น ๆ (ระบุ)					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการผลิตฝักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

คำชี้แจง เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตฝักในระดับใด โปรดใส่เครื่องหมาย

✓ ลงในช่องระดับความเห็นในแต่ละหัวข้อ ดังนี้

เห็นด้วยในระดับ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ที่	ประเด็นข้อเสนอแนะแนวทาง	เห็นด้วยในระดับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1	ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการผลิตฝัก					
	1.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล					
	1.1.1 เจ้าหน้าที่ควรมีการติดตามให้คำแนะนำในการทำการผลิตฝักสม่ำเสมอ					
	1.1.2 เจ้าหน้าที่มีการบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางโทรศัพท์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ					
	1.1.3 เจ้าหน้าที่มีการบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ					

ที่	ประเด็นข้อเสนอแนะแนวทาง	เห็นด้วยในระดับ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
	1.1.4 เจ้าหน้าที่ที่มีการส่งเสริมโดยใช้ส่งเสริมโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ					
	1.1.5 อื่น ๆ (ระบุ)					
	1.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบกลุ่ม					
	1.2.1 ควรมีการจัดฝึกอบรมในการทำการผลิตผักแก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ					
	1.2.2 ควรมีการสำรวจความต้องการของเนื้อหาในการฝึกอบรมจากเกษตรกรก่อนทำฝึกอบรมในแต่ละครั้ง					
	1.2.3 ควรประสานงานให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตผักจากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่					
	1.2.4 ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตผักในพื้นที่					
	1.2.5 ควรมีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการผลิตผักแก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง					
	1.2.6 อื่น ๆ (ระบุ)					
	1.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบมวลชน					
	1.3.1 ควรมีการจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการผลิตผักเผยแพร่แก่เกษตรกร					
	1.3.2 ควรมีการจัดทำแผ่นพับเกี่ยวกับการผลิตผักเผยแพร่แก่เกษตรกร					
	1.3.3 ควรมีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักในวันต่าง ๆ เช่น อำเภอเคลื่อนที่ การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ					
	1.3.4 ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตผักผ่านสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุอย่างสม่ำเสมอ					
	1.3.5 ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตผักผ่านช่องทางเฟซบุ๊กอย่างต่อเนื่อง					

ที่	ประเด็นข้อเสนอแนะแนวทาง	เห็นด้วยในระดับ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	1.3.6 ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตผักผ่านช่องทางยูทูปอย่างต่อเนื่อง					
	1.3.7 อื่น ๆ (ระบุ)					
	1.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ					
	1.4.1 ควรมีการให้ความรู้สร้างแบรนด์ตัวเองผ่านทางเว็บไซต์ (web site)					
	1.4.2 ควรมีการให้ความรู้การใช้ Facebook มาใช้ในการขายออนไลน์					
2	ข้อเสนอแนะแนวทางด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก					
	2.1 ข้อเสนอแนะแนวทางความรู้ด้านการผลิต					
	2.1.1 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางการผลิตผักแก่เกษตรกรที่สนใจ					
	2.1.2 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการจัดระบบการผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ					
	2.1.3 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืชแก่เกษตรกรที่สนใจ					
	2.1.4 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการแปรรูปผลผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ					
	2.1.5 อื่น ๆ (ระบุ)					
	2.2 ข้อเสนอแนะแนวทางความรู้ด้านการตลาด					
	2.2.1 ควรมีการให้ความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่ายแก่เกษตรกรที่สนใจ					
	2.2.2 ควรมีการให้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าแก่เกษตรกรที่สนใจ					
	2.2.3 อื่น ๆ (ระบุ)					
	2.3 ข้อเสนอแนะแนวทางความรู้ด้านการรวมกลุ่ม					
	2.3.1 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม					
	2.3.2 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย					
	2.3.3 ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม					
	2.3.4 อื่น ๆ (ระบุ)					

ที่	ประเด็นข้อเสนอแนะแนวทาง	เห็นด้วยในระดับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3	ข้อเสนอแนะแนวทางด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตผัก					
	3.1 ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและราคาถูกลง เช่น ต้นพันธุ์ ปุ๋ย					
	3.2 ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการทำการผลิตผัก					
	3.3 ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช					
	3.4 ควรมีการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำการผลิตผักอย่างต่อเนื่อง					
	3.5 ควรมีการแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนในการทำการผลิตผักอย่างต่อเนื่อง					
	3.6 ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่รวมกลุ่มเกี่ยวกับการผลิตผัก					
	3.7 ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่สร้างเครือข่ายการผลิตผักกับกลุ่มอื่น ๆ					
	3.8 ควรมีการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในพื้นที่					
	3.9 อื่น ๆ (ระบุ)					

ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....
- 5).....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ข

คำสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์



ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแนวทางส่งเสริมการผลิตผักของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

หัวข้อ	Alpha if item deleted
1. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผัก ตามเกษตรดีที่เหมาะสมในพื้นที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย	0.712
2. สภาพการส่งเสริมและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักของเกษตรกร	0.761
3. ปัญหาในการส่งเสริมการปลูกผักของเกษตรกร	0.855
4. ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการผลิตผัก	0.841



ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายปริญญา ลำคำ
วัน เดือน ปีเกิด	3 มีนาคม 2530
สถานที่เกิด	อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยีอาหาร) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี พ.ศ.2552
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอผาขาว อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

